

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΓ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1984

ΑΡΙΘ. 11

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὴν ὀρθόδοξη λατρεία. — Μητροπ. Πατρῶν Νικαυδίου, Ἀκάθιστος Ὑμνος. — Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγητοῦ Παν(μίου) Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἑρωτήσεις. — Γρ. Θ. Στάθη, ἀμίσθου ἐπικούρου Καθηγητοῦ, Ἡ ψαλτικὴ τέχνη στὴν ὀρθόδοξη λατρεία. — Ἐπίκαιρα. — Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Λέκτορος Θεολογικῆς Σχολῆς, Προσκλητήρια γάμου, μνημόνατα ζωῆς. — Βασ. Μουστακάκη, Οἱ ἄθλοι τοῦ Σαμφών. — Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, «Μᾶς ἔχουν τὰ χέρια δεμένα». — Δημ. Φερούση, Ἡ ἐσκλησιαστικὴ Τέχνη πρὶν καὶ μετὰ τὸ Βυζάντιο. — Εύαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους — Νέοι συνταξιούχοι τοῦ TAKE.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰαζίου 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασία Β. Ζωγράφου. Τηλ. 77.87.978.

ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Οἱ ἐπιχειμενες ἐρωτῆς τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μᾶς ἐπενθυμίζουν, ὅτι ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα εἰδοποιὰ γνωρίσματα τῆς Ὀρθόδοξης Λατρείας εἶναι ὁ πνευματολογικὸς τῆς πλοῦτος καὶ ὁ ἐπικληρικὸς χαρακτήρας τῆς. Πάντοτε γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη Λειτουργικὴ Ἐκκλησιολογία ἰσχύουν οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου: «Ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἐκεῖ εἶναι ἐπίσης τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ, ὅπου εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ πᾶσα Χάρις» (Migne Ἐ.Π. 7, 966).

Αὐτὸ ἐξηγεῖ, γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη Λατρεία καὶ ἰδίως τὴν τελεσιουργία τῶν ἱερῶν Μυστηρίων εἶναι συνήθης ἡ «ἐπίκλησις», δηλαδὴ ἡ προσευχὴ γιὰ τὴν ἀποστολὴν ἀπ' τὸν Οὐρανὸν Πατέρα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἴτε «ἐπὶ τὰ δῶρα» τῆς Θ. Ἐὐχαριστίας εἴτε πάνω στὰ ἕλικτα στοιχεῖα ἄλλων Μυστηρίων ἢ σιτοὺς πιστοὺς. Πάντοτε τὴν Ὀρθόδοξη Λατρεία ἢ Χριστολογία καὶ Σωτηριολογία εἶναι ἀλληλένδετες μετὰ τὴν Πνευματολογία.

Αὐτὸ συμβαίνει, διότι ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα «εἶναι ζῶν καὶ ζωοποιεῖ εἶναι φῶς καὶ χορηγεῖ φῶς: τὸ ἀπολύτως ἀγαθὸν καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος». Αὐτὸ «στέλνει ἀπεσταλμένους, ἐκλέγει πνευματικὸς ἐργάτες, κατασκευάζει γιὰ τὸν ἑαυτοῦ Τόν πνευματικὸς ναοὺς, καθοδηγεῖ, ἐνεργεῖ ὅπως θέλει, μοιράζει τὰ χαρίσματα εἶναι Πνεῦμα νιότητος, ἀληθείας, σοφίας, συνέσεως, γνώσεως, εὐσεβείας, θελήσεως, δυνάμεως, δέους». Μετὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «ὁ Πατὴρ γίνεται γνωστὸς καὶ ὁ Υἱὸς δοξάζεται... Ὅλα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἀνήκουν εἰς τὸν Υἱὸν ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι ἀγέννητος. Ὅλα ὅσα ἔχει ὁ Υἱὸς ἀνήκουν εἰς τὸ Πνεῦμα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ Υἱὸς ἐγεννήθη».

Ἄρα γε, ὅταν τὰ χεῖλη μας φελλίζουν τὸ «Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε... ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν...», ἔχουμε πλήρη συνείδηση τῆς σημασίας τῶν λόγων τούτων, ἢ μήπως ποὺς ἀπαγγέλλομε μηχανικὰ ἀπὸ ἀπλῆ συνήθεια;

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ*

(Β' ΣΤΑΣΙΣ)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

11. Η ΠΙΣΤΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΤΡΙΑΔΑ

«Χαῖρε, τῆς Τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα».

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας προέβαλε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἐτόνισε τὸ φρόνημα τοῦ πιστοῦ λαοῦ. Ἄλλ' εἶναι ἀπαραίτητον ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τοῦ Κυρίου γὰρ εἶναι ἐπαρκῶς κατηχημένος καὶ γὰρ γνωρίζῃ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεώς του. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κυριώτερον δόγμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως εἶναι ἡ ἀ λ ῆ θ ε ῖ α περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, θὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν σχετικὸν τοῦτον στίχον τῶν «Χαιρετισμῶν», διὰ τοῦ ὁποῦ ἐξυμνεῖται ἡ Παναγία ὡς «τῆς Τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα».

1. Ἡ πίστις εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα εἶναι κυρίως χριστιανικὴ ἀποκάλυψις. Καὶ π.Χ. δεδαίως, κατὰ τὴν περίοδον τῆς Π. Διαθήκης, ὑπῆρχε κάποια ἀμυδρὰ καὶ στοιχειώδης ἀποκάλυψις περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Εἰς τὰς πρώτας σελίδας τῆς Π.Δ., ὅπου ἐξιστορεῖται ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου, ἀναφέρεται ὅτι, διὰ τὴν δημιουργίαν ἐν τέλει τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἐπουράνιος Θεὸς κατὰ τινα τρόπον συνδιασκέπτεται καὶ συναποφασίζει: «π ο ῖ ῆ σ ω μ ε ν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡ μ ε τ ε ρ α ν καὶ καθ' ὁμοίωσιν» (Γεν. α' 26).

Αὐτὴ ἡ διατύπωσις (μὲ τὴν χρῆσιν τοῦ πληθυντικοῦ) εἶναι δεδαία ἐνδειξις περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, καὶ κατανοεῖται καὶ ἐρμηνεύεται τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὅταν δὲ πάλιν ἀποτολμᾶται ἡ ἀνύψωσις τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, εἶπεν ὁ Θεός: «δεῦτε καὶ καταβαλέτωμεν σὺ γ χ ἔ ω μ ε ν αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν» (Γεν. ια' 7), πάλιν εἰς πληθυντικόν, ὑπεμφαινόντα φανέρωσιν τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Κατόπιν ὁ σοφὸς Σολομὼν, θεόπνευστος βασιλεὺς καὶ προφήτης, ὁμιλεῖ περὶ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ προσωποποιεῖ αὐτήν. Ἐμφανίζει αὐτὴν ταύτην τὴν σοφίαν γὰρ

λέγει περὶ τοῦ Θεοῦ ὅτι προτοῦ γὰρ ὑπάρξῃ ὁ κόσμος «ἐ γ ῶ ἡ μ ῆ ν ἡ π ρ ο σ ἔ χ α ῖ ρ ε ν» (Ἐμένα ἀγαποῦσε ὁ Θεὸς προαιωνίως [Παροιμ. η' 30]). Ἀρκετὰ σαφῆς ἐνδειξις διὰ τὰ Πρόσωπα τῆς Θεότητος, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἐν τῇ Κ.Δ. ἀποκαλύπτονται ὡς Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὅπως δὲ εἰς τὴν Κ.Δ. ὁ Υἱὸς ὀνομάζεται καὶ Λ ὁ γ ο ς τοῦ Θεοῦ (Ἰω. α' 1), καθ' ὅμοιον τρόπον εἰς τὴν Π.Δ. ἀποκαλεῖται Σ ο φ ῖ α τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ δὲ ἡ ἐν τῷ Πρόσωπῳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ προσωποποιουμένη Σοφία —καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ προσωποποίησις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ— ἀποτελεῖ ἀποκαλυπτικὴν μαρτυρίαν, ἡ ὁποία συμπληροῦται ἀκολουθῶς καὶ μὲ τὴν ὀνομασίαν Π ν ε ῦ μ α, διὰ τὸ τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἀγίας Τριάδος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πάλιν προσωποποιητικῶς ἐμφαινούσαν τὸν «ἄλλον Π α ρ ἄ κ λ η τ ο ν... τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας...» (Ἰω. ιδ' 16, 17).

Ἄλλ' ὅπως προείπομεν, αἱ ὑποτυπώδεις αὗται προεικονίσεις τῆς Ἀγίας Τριάδος ἀπεσαφηνίσθησαν περαιτέρω διὰ τῶν Γεγονότων τῆς Κ.Δ. Καὶ κατὰ τὴν Βάπτισιν τοῦ Κυρίου εἰς τὸν Ἰορδάνην «ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερῶθη προσκύνησις», ὅταν ὁ Πατὴρ ἀκούεται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ὡς «φωνὴ τοῦ Γεννήτορος, ἀγαπητὸν Υἱὸν Του ὀνομάζουσα» τὸν βαπτιζόμενον Ἰησοῦν Χριστόν, «καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν εἶδει περιστερᾶς ἐδεδαίου τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές». Διὰ γὰρ ἔλθῃ κατόπιν ἡ Πεντηκοστὴ γὰρ σημάνην ἐκδηλότερα τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, «ἵνα μένη μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰω. ιδ' 16). Ἀλλεπάλληλοι δὲ εἶναι ἐν τῇ Κ.Δ. αἱ ρηταὶ ἐκφράσεις αἱ ὁμιλοῦσαι περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος.

2. Ἄλλ' ὁ στίχος τοῦ Ἀκαθίστου, ποὺ ἀναλύομεν, περιέχει μίαν λέξιν ἰδιαίτερος ἀξιοπροσεκτον. Λέξιν ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος ὡς μ υ σ τ ῆ ρ ι ο ν. Διότι λέγει: «Χαῖρε, τῆς Τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα». Μόνον «μύστα» μπορεῖ γὰρ ὑπάρξουν περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ὅχι γνόστα: (διότι «οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱόν, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει...» (Ματθ. ια' 27). Οὕτε ἐρευνηταὶ καὶ φιλόσοφοι μποροῦν γὰρ εἰσχωρήσουν εἰς αὐτὰ τὰ ζητήματα. Διότι: ἀδυνατεῖ γὰρ τὰ συλλάβῃ ἡ διάνοια τοῦ ἀν-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 118 τοῦ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχους

θρώπου. Είναι αλήθεια «ὕπὲρ λόγον» (ξεπερνούν τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως). Ὁ Θεὸς μόνον τὰς ἀποκαλύπτει· καὶ ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νὰ τὰς ἀποδεχθῆ διὰ τῆς πίστεως.

Ὅταν τόσα ἄλλα μυστήρια μᾶς περιβάλλουν —εἰς ζητήματα πολλακίς ὑλικῆς φύσεως— καὶ παρ' ὄλην τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην του ὁ ἄνθρωπος δὲν κατορθώνει νὰ τὰ ἐξερευνήσῃ, δὲν εἶναι μεγάλη ἀπαίτησις, νὰ ζητῆται ἀπὸ τὸν χριστιανὸν νὰ εἴπῃ «πιστεύω, Κύριε» καὶ νὰ δεχθῆ ἐλεύθερα ἀλλ' ἀνεπιφύλακτα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου· τὴν ἄνωθεν αὐθεντικὴν ἀποκάλυψιν «πραγμάτων... οὐ βλεπομένων» καὶ μὴ ἐπιδεχομένων «ἔλεγχον» (Ἐβρ. ια' 1).

3. Διὰ τὸν χριστιανὸν —καὶ δὴ τὸν ὀρθόδοξον— δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ παραδέχεται ἀπλῶς ὅτι ὑπάρχει «ἓνα ἀνώτερον Ὄν». Αὐτὸ τὸ λέγει: ἐξ Ἰσοῦ καὶ ὁ Ἐβραῖος καὶ ὁ Μωαμεθανὸς καὶ ὁ Βουδιστής, ἀκόμη καὶ ὁ εἰδωλολάτρης. Ἀλλὰ τοῦ χριστιανοῦ ἡ πίστις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τόσον «ρηχὴ» καὶ συγκεχυμένη. Πίστις μᾶς ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ θεία ἀποκάλυψις. Αὐτὴ μᾶς παρέχει τὰ ἴκανά περὰ, διὰ νὰ φθάσωμεν, εἰς τὴν θρησκευτικὴν σφαῖραν, ἐκεῖ ὅπου δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ μόνος του ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν νοεῖται, ἐξ ἄλλου, ὀρθόδοξος χριστιανὸς νὰ θεωρῆ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπλῶς ὡς ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἠθικολογικὴν διδασκαλίαν, χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον διὰ νὰ συγκαταστή τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν φαυλότητα. Τὸ Εὐαγγέλιον «οὐκ ἔστι κατ' ἄνθρωπον» (Γαλ. α' 11). Δι' αὐτοῦ ὁμιλεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀδιαιψήθητος λόγος Θεοῦ μέχρι κεραίας. Δὲν ἐπιδέχεται ἀλλοίωσιν ἢ ἀθέτησιν οὔτε κατὰ ἓνα «ἴδιον ἢ μίαν κεραίαν». Εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ πλήρης καὶ τελεία καὶ ἐγκυροτάτη, ὡς παρὰ Θεοῦ ἀποκεκαλυμμένη. Ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῇ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀξίωσιν ἐπιβολῆς εἰς τὴν καρδίαν, εἰς τὴν συνείδησιν, εἰς τὴν ζωὴν μᾶς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν μᾶς. Περιλαμβάνει δὲ καὶ δύναμιν ἀναγεννητικὴν καὶ ἁγιαστικὴν (Πρὸλ. «ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι» Ἰω. ιζ' 17).

Ὁ ἱ. ὕμνογράφος τοῦ Ἀκαθίστου, ὅταν λέγῃ πρὸς τὴν Ὑ. Θεοτόκον «χαῖρε, τῆς Τριάδος τοῦς μύστας φωτισίσοῦσα», εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν λέξιν περιλαμβάνει τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἐπιλάμπει εἰς τοὺς πιστοὺς λάτρες τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ καθοδηγεῖ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐθειαν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. «Τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ» (Ψαλμ. 142, 10), λέγει· ὁ ψαλμωδός. Καὶ ὁ Ἀδελφόςθεος προσθέτει: ὅτι ὁ θεῖος φωτισμὸς —ἡ «ἄνωθεν σοφία»— κατευθύνει τὸν πιστὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἀγνότητα, πρὸς τὴν ἀγάπην, πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐν γένει. (Ἰακ. γ' 17).

Ἄς ἐδραϊώσωμεν, ἀδελφοί, τὸ φρόνημα τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ ἄς εἴμεθα πάντοτε πιστοὶ καὶ εὐλαβεῖς λάτρες τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁμολογοῦντες καὶ δοξάζοντες διὰ θίου «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἁγίον

Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον».

12. ΠΤΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

(Χαῖρε ἀνορθώσις τῶν ἀνθρώπων).

Σύνηθες ἀνθρώπινον γεγονός ἢ πτώσις, τὸ κοινῶς λεγόμενον παράπτωμα. Ἀφ' οὗτου ἐσημειώθη, μέσα εἰς τὸν Παράδεισον, ἡ πρώτη ἐκείνη παράβασις καὶ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων, ἔκτοτε εἰσεχώρησεν ἡ ἁμαρτία ὡς κατάσταση εἰς τὸν κόσμον· καὶ ἔγινε καθημερινὸν φαινόμενον ἢ πτώσις εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Ὅταν ὅμως κανεὶς δλισθήσῃ καὶ πέσῃ, τὸ πρῶτον ποῦ θὰ σκεφθῆ νὰ πράξῃ εἶναι ἡ ἄμεσος προσπάθεια νὰ σηκωθῆ. Αὐτὸ δὲ ποῦ αὐταμάτως κάναμεν ὅταν μᾶς συμβῆ κάποιο σωματικὸν δλισθῆμα, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνεταί καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἠθικῶν δλισθημάτων καὶ παραπτωμάτων.

Ἄλλ' ὅσον εὐκολος εἶναι ἡ πτώσις, τόσον δύσκολος πολλακίς ἀποβαίνει ἡ ἀνορθώσις. Διὰ τοῦτο εἶναι ἄξιος πολλῆς προσοχῆς ὁ περὶ ἀνορθώσεως λόγος ποῦ ἀκούεται, μεταξὺ ἄλλων «Χαιρετισμῶν» πρὸς τὴν Παναγίαν, διὰ τῆς φράσεως: «χαῖρε ἀνορθώσις τῶν ἀνορθώτων».

Εἶναι, πράγματι, ὑπόθεσις μεγάλης χαρᾶς τὸ ὅτι ἐκ τῆς Παναγίας Παρθένου ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ θεῖος Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, ὁ Ὅποιος ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ μέσα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀνορθώσεως.

1. Νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἔχομεν πτώσεις; Θὰ εἶναι αὐταπάτη. «Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰω. α' 8). Καὶ ὁ ἀγιώτερος ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς ἐνδεχομένας πτώσεις. Διὰ τοῦτο ὁ θεόπνευστος Ἀπ. Παῦλος τονίζει: «ὁ δοκῶν ἐστάναι· βλεπέτω μὴ πέσῃ» (Α' Κορ. ι' 12). Καὶ ἐκεῖνος δηλ. ποῦ ἔχει τὴν συναίσθησιν ὅτι καλὰ στέκει, ἀπὸ ἀπόψεως τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπρόσδλητος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Αἱ πτώσεις, δυστυχῶς, ἀπειλοῦν ὄχι μόνον τοὺς ἀμελεῖς καὶ ραθῆμους, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείονται καὶ εἰς τὸν προσεκτικώτερον, ἂν κάποιον στιγμὴν χαλαρώσῃ τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Πολλῶ μᾶλλον «τὸ κακὸν παράκειται» (Ρωμ. ζ' 21) εἰς τοὺς ἐπιρρεπεῖς εἰς ἀδυναμίας καὶ ἀχαλ:ναγωγῆτους ἁμαρτωλὰς ἐπιθυμίας.

2. Τρεῖς κυρίως περιπτώσεις ἐπισημαίνονται εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὰς ἐπὶ μέρους πτώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀνάγκη ἀνορθώσεως τῶν ἀνθρώπων.

α) Μερικοὶ ἄνθρωποι θαρρύνονται μὲ κάποιαν σοδάραν καὶ μεγάλῃν πτώσιν, ἢ ὅποια συνέδη εἰς αὐτοὺς. Καὶ ὅταν ἀναλογίζονται τὸ παράπτωμά των, τὸ θεωροῦν ἀσυγχώρητον. Διὰ τοῦτο νομίζουν ὅτι δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει ἀνορθώσις καὶ ἐλπίς σωτηρίας. Καὶ δὲν ὀδηγοῦνται εἰς

τήν μετάνοιαν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ἀντιμετώπισιν τῆς περιπτώσεώς των.

Καὶ ὅμως ὁ Χριστὸς εἶπεν ὅτι «οὐκ ἦλθε καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν». Καὶ δὴ «ἦλθε ζητῆσαι καὶ σώσαι τὸ ἀπολωλός» (Λουκ. ε' 32, ιθ' 10). Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας Του ἀνθρώπου καὶ ἔσωσε πολλοὺς καὶ μεγάλους ἁμαρτωλοὺς. Ἄνθρωποι τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, τῆς ἀδικίας καὶ τοῦ ἐγκλήματος, (τελῶναι καὶ πόρνοι καὶ ἄσωτοι καὶ διαδόητοι κακοποιοί) εὗρον τὸν δρόμον τῆς ἀνορθώσεως καὶ τῆς σωτηρίας, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ συσταυρωθέντος ληστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ἤνοιξε τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου (Λουκ. γ' 43).

Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ ἰδικόν σου θάρος συνειδήσεως, ἀδελφέ; Μὴ ἀποθαρρύνεσαι ὅτι καὶ ἂν σὲ θαρύνῃ. Ἦλθε, διὰ τῆς Θεοτόκου, ἡ ἀνορθωσις τῶν ἀνθρώπων, ὁ Χριστός. Ἡ ἀγκάλη Του εἶναι ἀνοικτὴ καὶ διὰ σέ. Καὶ τὸ ἔλεός Του ἔτοιμον νὰ καλύψῃ τὴν ὅποιαν μεγάλην ἁμαρτίαν σου.

6) Ἄλλοτε αἱ πτώσεις δὲν εἶναι ἴσως τόσον μεγάλα, εἶναι ὅμως πολλαὶ καὶ συνεχεῖς καὶ ἀλλεπάλληλοι. Καὶ πολλοὶ ἀπογοητεύονται ἀπὸ τὴν παρατεινομένην «στάσιμον» (;) ἢ ὑποτροπιάζουσαν αὐτὴν κατάστασιν, καὶ τὴν βλέπουν ὡς ἀδιόρθωτον.

Ἄλλ' ὄχι. Οὔτε τὸ μέγεθος οὔτε τὸ ἄθροισμα τῶν ἁμαρτιῶν πρέπει νὰ μᾶς τρομάξῃ· οὔτε αἱ χρόνιοι καταστάσεις εἶναι ἀκατανίκητοι. Ἄρκει νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ νὰ ἀγωνισθῇ ὁ χριστιανός. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ συνιστᾷ «ὁ σάκις ἂν πέσης, ἔγειρε καὶ σωθήσῃ». «Ὅσον πολλαὶ καὶ ἂν εἶναι αἱ πτώσεις μας—εἴτε μικραὶ εἴτε μεγάλαι—μία πατερικὴ συμβουλή, σύνθημα μᾶλλον, λέγει· «πῖπ' ἔγειρε». Μόλις πέσης, σήκω ἔπάνω. Καὶ ὅσες φορές κι ἂν πέσης, νὰ σηκώνεσαι πάντοτε. Εἶναι «μακρόθυμος καὶ πολυέλεος» ὁ Κύριος· «οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μνηιεῖ» (Ψαλμ. 102,9). Μᾶς δέχεται· κάθε φοράν, ἐφ' ὅσον μετανοοῦμεν. Γνωρίζε· τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν μας. Καὶ «μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τις ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι» (Β' Πέτρ. γ' 9).

Μὴ ἀπελπίζεσαι, ἀδελφέ. Ἀλλὰ καὶ μὴ ἀμελεῖς καὶ ἀδιαφορῆς. Μετανόησον ἰσάριθμες φορές, ὕστερα ἀπὸ κάθε πτώσιν. Ἡ μετάνοια εἶναι· «ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων».

γ) Καὶ ἂν παρατηροῦμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας ὀρισμένα ἔμμοινα ἐλαττώματα, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπερνικηθῶν. Νὰ μὴ ἀποτελοῦν τὴν ἀχίλλειον πτέρναν μας.

Δὲν εἶναι ἀσύνηθες, νὰ ἔχῃ ἀπαλλαγὴ κάποιος ἀπὸ πολλὰ, καὶ σοβαρὰ ἴσως, ἁμαρτήματα, νὰ ὑπάρχῃ ὅμως κάτι, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει προσκόλλησιν καὶ ἀδυναμίαν, καὶ δὲν παίρνει τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀγωνισθῇ διὰ τὴν ὑπερνίκησίν του. Ἄς μὴ λησιμονώμεν ὅτι καὶ ἕνα μόνον πάθος ἐπιφέρει· μεγάλην πνευματικὴν ζημίαν. «Ὅστις γὰρ ὄλον

τὸν νόμον τηρήσῃ, πταισῇ δὲ ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος» (Ἰακ. 6' 10).

Ἄς μὴ διακινδυνεύωμεν τὴν σωτηρίαν μας καὶ ἂς μὴ προκαλοῦμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας ἀπώλειαν τῆς θείας χάριτος καὶ τοῦ θεοῦ ἔλεους «διὰ πρόσκαιρον ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν» (Ἐβρ. ια' 25).

3. Ἡ ἀνορθωσις πάντως καὶ ἡ σωτηρία τοῦ πεσόντος εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀνθρώπου δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του. Χρειαίεται βοήθειαν ἄνωθεν. Ὅπως εἰς κάποιον ποῦ ἔπεσε καὶ δὲν ἔχει ἰδικὰς του δυνάμεις διὰ νὰ σηκωθῇ εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ δοθῇ ἔξωθεν χεῖρ βοήθειας, ἔτσι καὶ διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ στηριχθῇ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», εἶπεν ὁ Κύριος (Ἰω. ιε' 5). Ἡ συγκύπτουσα δὲ ἐκείνη γυναῖκα—ἡ γνωστὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου— ἂν καὶ εἶχε βαρεῖαν καὶ ἀνθρωπίνως ἀνίατον ἀσθένειαν, καὶ μολοντί ἡ κατάστασις ἦτο χρονία, ὅταν ὁ Κύριος «ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, παρὰ χρῆμα ἀνθρώπου» (Λουκ. ιγ' 13). Καθ' ἕμοιον τρόπον καὶ πάσα, οὕτως εἰπεῖν, συγκύπτουσα ψυχὴ, ποῦ θαρύνεται μὲ πτώσεις ἁμαρτωλῶς, θὰ ἀνορθωθῇ μὲ τὰ πνευματικὰ μέσα τῆς θείας χάριτος ποῦ παρέχει ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλοι ἔχομεν τὰς πτώσεις μας. Ἄλλ' ἂς ἐνθυμούμεθα συνεχῶς ὅτι ἕκαστος ἡμῶν «τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει· ἢ πίπτει· σ τ α θ ἡ σ ε τ α ἰ δ ἔ· δυνατὸς γὰρ ἐστιν ὁ Θεὸς σ τ ἡ σ α ἰ αὐτὸν» (Ρωμ. ιδ' 4).

(Συνεχίζεται)

Νέες ἐκδόσεις
τῆς
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ι Ω Β
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ
Βασ. Μουστάκη

✦
Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
Π. Β. Πάσχου

✦
ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
Ἰ. Μ. Χατζηφώτης

✦
Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ
ΚΑΙ Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΟΜΠΡΕΛΛΑ
Πιρίνας Τσιμικάλη

✦
ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ
Νίκου Ἀρβανίτη

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

422. Πρὶν ἀπὸ τὰ καθίσματα τοῦ τριαδικοῦ κανόνος τοῦ μεσονυκτικοῦ τῶν Κυριακῶν πρέπει νὰ γίνεταί αἴτησις ἢ ὄχι; (Ἐρώτησις Αἰδεσμ. Κ. Μονιτάκη).

Οἱ κανόνες εἶναι ἓνα ὑμνογραφικὸ εἶδος, μιὰ ποιητικὴ σύνθεσις, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ σύνολο τροπαρίων, ποὺ ἔχουν συγκεκριμένο λειτουργικὸ προορισμό. Γι' αὐτὸ κατὰ τὴ σύνθεσί τους ἀκολουθεῖται ἓνας συγκεκριμένος τύπος, ἓνας προκαθορισμένος «κανὼν», ἀπὸ τὸν ὁποῖο πήραν καὶ τὸ ὄνομά τους. Ὅπως τὰ στιχηρὰ τοῦ ἑσπερινοῦ προορίζονται στὸ νὰ διακοσμήσουν τὴν ψαλμωδία τῶν ψαλμῶν τοῦ λυχνικοῦ (Ψαλμ. 140, 141, 129 καὶ 116) καὶ νὰ παρεμβληθοῦν στοὺς τελευταίους δέκα, ὅκτῳ ἢ ἕξι στίχους τους καὶ ὅπως τὰ στιχηρὰ τῶν αἰῶν συντίθενται καὶ διακομοῦν τὴν ψαλμωδία τῶν ψαλμῶν τῶν αἰῶν (148, 149, 150) στὸν ὄρθρο, ἔτσι καὶ τὸ σύστημα τῶν τροπαρίων τῶν κανόνων συντίθεται καὶ προορίζεται νὰ διακοσμήσῃ τὴν ψαλμωδία τῶν ἑννέα ὠδῶν τοῦ Ψαλτηρίου. Κατὰ τὴν προκαθορισμένη σειρά τῶν ὠδῶν αὐτῶν (α' ὠδὴ Μωϋσέως «Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ...», β' ὠδὴ «Πρόσεχε, οὐρανέ...», γ' προσευχὴ τῆς Ἄννης «Ἐστερεώθη ἡ καρδιά μου...» κ.λπ.) συντάσσονται καὶ τὰ τροπάρια αὐτά, καταναμημένα σὲ ἑννέα ὠδὲς (συνήθως ὀκτώ, γιατί ἡ β' παραλείπεται ὡς πένθιμος) καὶ παρεμβάλλονται στοὺς στίχους τῶν ὠδῶν κατὰ τὴ στιχολογία τους. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀρχικὴ παλαιὰ τάξις, ποὺ τηρεῖται ἀκόμη καὶ σήμερα στίς μονῆς τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Οἱ ἑννέα (ἢ ὀκτώ) ὠδὲς ἀποτελοῦν ὀργανικὸ στοιχεῖο τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁρθρου, κατὰ τὴν ὁποῖαν καὶ στιχολογοῦνται. Ἐκεῖ εἶναι διηρημένες σὲ τρεῖς «στάσεις», κατὰ τὸ πρότυπο τῶν καθισμάτων τοῦ Ψαλτηρίου, κάθε μιὰ ἀπὸ τίς ὁποῖες ἔχει ἀπὸ τρεῖς ὠδὲς: α', (β'), γ' — δ', ε', ζ' — ζ', η', θ'. Κατὰ τὸ ἴδιο πάλι πρότυπο, μεταξὺ τῶν στάσεων αὐτῶν παρεμβάλλονται αἰτήσεις (μικρὰ συναπτὴ), ἐκφωνήσεις καὶ «μεσῶδια» τροπάρια, καθίσματα μεταξὺ γ' καὶ δ' ὠδῆς καὶ κοντάκιο μεταξὺ ζ' καὶ ζ'. Οἱ αἰτήσεις δηλαδὴ καὶ οἱ ἐκφωνήσεις εἶναι στοιχεῖα τοῦ λειτουργικοῦ πλαισίου, μέσα στὸ ὁποῖο ἐντάσσεται ἡ στιχολογία τῶν ἑννέα (ὀκτώ) ὠδῶν καὶ ἡ συναρτημένη μ' αὐτὲς ψαλμωδία τῶν κανόνων — τῶν στιχηρῶν τους — κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου.

Οἱ κανόνες ὡς ἀνεξάρτητες ὑμνογραφικὲς συνθέσεις χρησιμοποιήθηκαν στὴ θεία λατρεία — χωρὶς αὐτὸς, ὅπως εἶδαμε, νὰ εἶναι ὁ ἀρχικὸς λειτουργικὸς τους προορισμὸς — καὶ ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ λειτουργικοῦ τους πλαισίου, τῆς στιχολογίας δηλαδὴ τῶν ὠδῶν κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου. Πρόκειται γιὰ μιὰ δευτέρα - μεταγενεστέρα λειτουργικὴ χρῆσι τοῦ κανόνος. Ἔτσι ψάλλονται κανόνες κυρίως στίς ἀκολουθίες τῶν ἀποδείπνων (ἀκάθιστος, μέγας κανὼν, τριῶδια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, κανὼν μεταλήψεως, θεοτοκάριο), τοῦ μεσονυκτικοῦ (τριαδικοὶ κανόνες τῶν Κυριακῶν), στὸ τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ καὶ σὲ λιτανεῖες. Στίς περιπτώσεις αὐτὲς διατηροῦν ἢ καὶ δὲν διατηροῦν τὰ μεσῶδια καθίσματα ἢ κοντάκια. Αἴτησις, ὅμως, (εὐχὴ) καὶ ἐκφωνήσις δὲν προηγεῖται, ὅπως δὲν γίνεται καὶ στιχολογία τῶν ὠδῶν, ἀκριβῶς ἐπειδὴ αὐτὰ ὀργανικὰ ἀνήκουν, ὅπως εἶπαμε, στὴν ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ πρὶν ἀπὸ τὰ μεσῶδια καθίσματα τῶν τριαδικῶν κανόνων τοῦ μεσονυκτικοῦ τῶν Κυριακῶν δὲν γίνονται αἰτήσεις καὶ ἐκφωνήσεις. Ὁ κανὼν ψάλλεται, ἢ διαβάζεται, συνεχῶς καὶ παρεμβάλλονται τὰ καθίσματα μετὰ τὴν γ' καὶ ζ' ὠδῆ, ὅπως εἶναι στὴν Παρακλητικὴ.

Μόνο στίς ἀκολουθίες τῆς παρακλήσεως γίνονται αἰτήσεις μετὰ ἀπὸ τὴν γ' ὠδὴ τοῦ παρακλητικοῦ κανόνος καὶ πρὸ τοῦ καθίσματος καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν ζ' ὠδὴ πρὸ τοῦ κοντακίου, γιατί ἡ ἀκολουθία αὐτὴ εἶναι δομημένη κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ ὁρθρου. Εἶναι ἓνα εἶδος θεομητορικοῦ παρακλητικοῦ ὁρθρου.

Στὴν ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου ἔχουμε κάτι παρόμοιο. Στὸ πρῶτο μέρος τῆς ὑπάρχει κανὼν μὲ καθίσματα ἀπὸ γ' ὠδῆς καὶ κοντάκιο μετὰ τὴν ζ'. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ πραγματικὴ ἀκολουθία ὁρθρου καὶ κανονικὰ θὰ ἔπρεπε πρὶν ἀπὸ τὰ καθίσματα καὶ τὸ κοντάκιο νὰ γίνεταί αἰτησις καὶ ἐκφωνήσις. Δὲν γίνεται ὅμως στὴν πράξι αὐτό, καὶ πολὺ σωστά, γιατί δὲν ψάλλεται πιά ὡς ἀκολουθία ὁρθρου, ἀλλὰ ὡς προκαταρκτικὴ, τρόπον τινά, ἀκολουθία στὴν τέλει τοῦ Εὐχελαίου. Διαφορετικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ λέγονται καὶ τὰ εἰρηνικά πρὶν ἀπὸ τὸ «Ἀλληλούϊα» (τὸ Εὐχολόγιο προβλέπει «μικρὰ συναπτὴ»), οἱ ἄλλες συναπτὲς (π.χ. πρὸ τοῦ ἔξαποστειλαρίου) καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ ὁρθρου, ποὺ ὀρθῶς παραλείπονται.

Η ΨΑΛΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Τοῦ κ. ΓΡ. Θ. ΣΤΑΘΗ
ἀμίσθου Ἐπικούρου Καθηγητοῦ

«Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί». (Ψαλμὸς ρμβ')

Στὸ προηγούμενο κείμενο αὐτῆς τῆς σελίδας, —καὶ πέρασε ἀρκετὸς καιρὸς ἀπὸ τότε— ἔγινε ἀρχὴ νὰ ἐπισημαίνονται καὶ σχολιάζονται μερικὰ γεγονότα ποὺ εἶναι σημαντικὰ γιὰ τὰ ψαλτικά πράγματα τοῦ τόπου μας. Ἐνα ἄλλο γεγονός, συνεχίζοντας τὶς ἐπισημάνσεις, ποὺ δὲν πρέπει νὰ περάσει ἀπαράτηρητο, ἦταν ἡ ἐπανάληψη, κατὰ τὴν ἐφετινὴ Μεγάλῃ Ἑβδομάδῃ, μιᾶς σειρᾶς ἐκπομπῶν στὸν Ἀ' Πρόγραμμα τῆς Ραδιοφωνίας, ποὺ εἶχαν πρωτομεταδοθῆ ἀπ' τὴν Κυριακὴ τῶν Βαῖων μέχρι καὶ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα τοῦ 1983 (1-8 Μαΐου) κάθε μεσημέρι, μὲ τὸν τίτλο «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη».

Ἡ παραγωγή ἦταν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης καὶ οἱ ἐπιλογές ἀπ' τὴν ἀσματολογία τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιὰ τὰ πάθη τὰ σεπτὰ καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, τὰ κείμενα, ἡ παρουσίαση καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἐκπομπῆς ἦταν ἔργο τοῦ ὑποφαινομένου. Ἄν τὸ σημεῖόνω κ. ἐδῶ δὲν εἶναι γιὰ ν' ἀναφέρω τ' ὄνομά μου, ἀλλὰ γιὰ νὰ τονίσω πὼς ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης καὶ ἡ κοινωνία τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν, ὅπου γῆς, ἐκφράζεται μὲ τὸν καλύτερο τρόπο κάθε φορὰ ποὺ τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Θείας Ἐὐχαριστίας, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδῃ καὶ τὸ Πάσχα, ὅποταν γιορτάζουμε αὐτὸ καθεαυτὸ τὸ γεγονός τῆς θυσίας καὶ τῆς ἀνάστασης τοῦ σωτήρος Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἀπαρχὴ τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Ἐὐχαριστίας καὶ θεμέλιον τῆς κοινωνίας μας καὶ τῆς σωτηρίας μας. Ἀκόμα νὰ ὑπογραμμίσω πὼς ποικιλόμορφη εἶναι ἡ ἔκφραση τοῦ συνδέσμου τῆς ἀγάπης στὸν οἰκουμενικὸ χῶρο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Οἱ ὀρθόδοξοι λαοί, ξεκινώντας ἀπ' τὴ γενέθλια μέρα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἄκουγε ὁ καθένας «τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ» στὴ διάλεκτό του, μὲ τὴν ὁποία γεννήθηκε... «Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται... καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ρωμαῖοι, Ἰουδαῖοι τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες» (Πράξεις Ἀποστόλων 2, 9-11) λατρεύουν τὸν Θεὸ στὴ μητρικὴ τους γλῶσσα καὶ οἰκαιοποιοῦνται τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ τὴ δική τους μορφή καὶ τὸ δικό τους

χρῶμα ὁ καθένας. Καὶ δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀλλοιῶς, γιὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ποὺ διακρίνει καὶ μοιράζει τὰ χαρίσματα καὶ ἀποκαλύπτει τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας στὸν καθένα, εἶναι: σὰν τὴ βροχὴ, ποὺ, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἐνῶ «εἶναι μία καὶ ἴδια παντοῦ, γίνε-ται ἄσπρη στὸ κρίνο, κόκκινη στὸ τριαντάφυλλο, πορφυρὴ στοὺς μενεξέδες καὶ στοὺς ὑάκινθους, διαφορετικὴ καὶ ποικιλόμορφη στὶς λογῆς - λογῆς μορφές τῶν φυτῶν, ἀλλοιώτικη στὸ φοινικόδεντρο καὶ ἀλλοιώτικη στὸ κλήμα καὶ διαφορετικὴ στὸ καθένα χωριστὰ» (Κατήχησις ιε').

Ἡ ψαλτικὴ τῶν προσδουγενῶν Πατριαρχείων εἶναι μονοφωνικὴ· τὰ νεώτερα Πατριαρχεῖα χρησιμοποιοῦν πολυφωνικὴ μουσικὴ στὴ λατρεία ἐπηρεασμένα κυρίως ἀπ' τὴ ρωσικὴ μουσικὴ. Οἱ ὀρθόδοξοι ἱεραπόστολοι στὴν Ἀφρική καὶ στὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴ χρησιμοποιοῦν ὅποια μουσικὴ εἶναι πρόσφορη ἢ οἰκεία κάθε φορὰ γιὰ νὰ ἐμπιστεύονται οἱ νεοφύτιστοι ἀδελφοί μας ὀρθόδοξοι στὶς φτεροῦγες τῶν ἤχων τῆς τῶν ὕμνο τῆς σωτηρίας τους. Μὲ τὰ μουσικὰ δείγματα φανερώθηκε πραγματικὰ ὁ ἀρίφνητος ἐκφραστικὸς πλοῦτος τῶν ὀρθοδόξων λαῶν στὴ λογικὴ λατρεία τους, γιὰ τὴ Ὁρθοδοξία εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα ζωντανὸς τρόπος ζωῆς μὲ οἰκουμενικὴς διαστάσεις.

Στὶς ἐκπομπές αὐτές ἐπιδιώχθηκε νὰ παρουσιαθοῦν οἱ βασικότεροι ὕμνοι ἀπ' τὴν ὕμνολογία τῆς κάθε μέρας, σὲ διαφορετικὴ γλῶσσα· στὰ ἑλληνικά, στὰ ἀραβικά καὶ στὰ ρωσικά γιὰ παράδειγμα, ἢ σὲ κάποια ἄλλη συστοιχία. Ἐτσι φανερώθηκε ἀπὸ μόνου του καὶ ὄρθηκε μεγάλη ἀπήχηση στοὺς ἀκροατές, ὅτι ἡ βυζαντινὴ ψαλτικὴ ἀποτελεῖ τὴ μήτρα τῆς λατρευτικῆς μουσικῆς ἐκφράσεως τῶν ὀρθοδόξων λαῶν τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ εἶναι ἕνας ἀκόμα λόγος, δίπλα στοὺς τόσους ἄλλους, ποὺ κανοναρχοῦν τὸ χρέος μας νὰ φροντίζουμε γιὰ τὴν διάσωση καὶ διάδοση αὐτῆς τῆς μουσικῆς ἐκφράσεως τῆς λατρείας μας, μὲ σοβαρὴ μελέτη καὶ μὲ σεβασμὸ ἀνυπόκριτο, ὅπως ταιριάζει: σὲ μιὰ παραδεδωμένη τέχνη.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Στόν ἀπόηχο μιᾶς Ἐπετείου.

ΤΙΣ ΠΡΟΑΛΛΕΣ (29 Μαΐου), τὸ Γένος ἀναθυμήθηκε καὶ τίμησε ἄλλη μιὰ φορὰ ἀκόμη τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης (1453), πὸν σήμανε τὸ τέλος τῆς μεσαιωνικῆς μας Αὐτοκρατορίας. Εἶναι μιὰ μέρα πένθους καὶ θρήνου. Ἀλλὰ καὶ μέρα πού, ὅσο περᾶ ὁ καιρός, δίνει ἔδαφος σὲ λογισμοὺς χαρωπούς.

Ἄς ἐξηγηθοῦμε. Ἄν τὸ Βυζάντιο, σὺν γαιωπολιτικῇ ἔννοια, ἔπεσε, τὸ πνεῦμα του δὲν πέθανε. Τὰ διώματά του, πὸν δὲν εἶναι ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς ἀθάναιης Ὁρθοδοξίας, ἐξακολουθοῦν, μὲς ἀπὸ τὸ μετέπειτα Ἑλληνισμὸ, νὰ φέγγουν σὴν οἰκουμένη. Προσανατολισμένοι σ' αὐτὰ, σὶὰ διώματα τῆς ἀνέσπερης Ρωμοσύνης, σὺν Ἐκκλησίᾳ καὶ Γένος, καλοῦμαστε σὲ ὅλους τοὺς καιροὺς νὰ τὰ καλλιεργοῦμε. Καὶ νὰ τὰ μεταλαμπαδεύουμε σὶόν ὑπόλοιπο κόσμο. Εἶναι, αὐτὴ ἡ καλλιέργεια, χρέος πρὸς τὸν ἑαυτὸ μας καὶ πρὸς τὴν ὑφήλιο.

Ἄξιονημόνευτος λευίτης.

ΤΗ 2α τοῦ μηνός, συμπληρώνεται πενήκονταετία διακονίας τοῦ προσβυτέρου Λάμπρου Σταθοπούλου σὶὸ νοητὸ Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου. Ὁ πολὺς λευίτης γεννήθηκε τὸ 1906 σὴν Καμενίτσα τῆς Ἀρκαδίας. Τὸ 1931, πῆρε τὸ πτυχίον του ἀπὸ τὴ θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Κατ' ἀρχάς, ἐφημέρευσε σὶὴ Βυτίνα. Στὸν πόλεμο τοῦ '40 ὑπηρετήσε ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς, μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ ἐφέδρου λοχαγοῦ, σὶὸ Μέτωπο. Κατὰ τὴν Κομποχή, ἀνέπτυξε ἀξιόλογη δράση, σὴν ζωῆς. Ἀπὸ τὸ 1945 διδάξε ὡς καθηγητὴς σὶὸ Γυμνάσιον τῆς Βυτίνης. Ἀκολούθως ἡ ποιμαντικὴ προσφορά του ἀναπτύχθηκε σὶὸ Ναὸ τῆς Ὁσίας Ξένης, σὴν Νίκαια, γιὰ νὰ καταλήξει σὴν Ἐνορίᾳ τῆς Ἁγίας Τριάδος Ἀμπελοκήπων, ὅπου ἐφημερεύει ἀπὸ πολλὰ χρόνια.

Ὁ π. Λάμπρος Σταθόπουλος εἶναι ὑποδειγματικὸς κληρικὸς, ἀγαπητὸς πάντα καὶ σεβαστὸς σὶὸ ποιμνίον του. Ἀληθινὸ στολίδι τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου.

Κερί καὶ μέλι.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ προσέδη πρόσφατα σὲ δ' ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου «Ὁ γλυκασμὸς τῶν Ἀγγέλων», γραμμένον ἀπὸ τὸ διακεκριμένον θεολόγον τῆς ἱερῆς ἐπιστήμης καὶ λογοτέχνη κ. Παντ. Β. Πάσχο. Εἶναι ἕνας καλαίσθητος τόμος μὲ ἐποικοδομητικὰ, κυρίως ἐόρτια, κείμενα, ἀποτινόντα τὸ ἄρωμα τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος. Τὸ βιβλίον δικαίωσε τὴν προσδέσειν του μὲ τὴν κυκλοφορίαν πὸν σημεῖωσε ἡ α' ἔκδοσιν. Καὶ ἦταν ἐπόμενον. Γιατὶ καὶ τὰ θέματά του εἶναι ἐνδιαφέροντα καὶ ὁ τρόπος τοῦ γραφίματός του ἐλκυστικὸς. Ὁ κ. Πάσχος εἶναι ἀπὸ

τοὺς καλύτερους μαθητὰς τοῦ μακαριστοῦ πεζογράφου Φώτη Κόντογλου. Καὶ ἡ δική του γλώσσα, ὅπως ἐκείνου, εἶναι καμωμένη, θαρρεῖς, ἀπὸ κερί καὶ μέλι. Γλώσσα βαθύτατα πνευματικὴ, «εἰς ὁσμὴν εὐωδίας». Ἀσπείρουσα ἀπὸ ζωνιάνια, ἀπροσπάθητα ὁμορφη, ἰκανὴ νὰ αἰχμαλωτίζει τὴν ψυχῆς.

Μήνυμα πρὸς τὸ λαὸ μας.

ΑΠΟ ἀρκετὰ χρόνια ἰώρα, ἡ ΕΡΤ 1 μεταδίδει ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μιὰ τηλεοπτικὴ ἐκπομπὴ μὲ τὸν τίτλον «Σήμερον εἶναι Κυριακὴ». Πρόκειται γιὰ ἕνα μῆνυμα πρὸς τὸ λαὸ μας, πὸν ἔχει διαρκῶς ἀύξουσα ἀκροαματικὴτητα. Τὴν ἐκπομπὴ αὐτὴ ἀρχισε, κρατώντας τὴ γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, ὁ ἀοίδιμος δημοσιογράφος Χρήστος Θεοδωρόπουλος, τὴ συνεχίζει δὲ μὲ ἐπιτυχίαν ἡ λογία σύζυγός του Μαρία.

Ἀξίζει μιὰ ἐφφημη μνεῖα αὐτὴ ἡ σπουδαία συμβολὴ σὴν χριστιανικὴ διαφώτιση, πὸν γίνεται ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως σὴν χώρα μας. Μὲ συνουμιλητὰς κάθε φορὰ διάφορες πνευματικῆς προσωπικότητες, τίγονται θέματα πάντοτε ζέοντα καὶ κοινῶς ἐνδιαφέροντος, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Σ' ἕνα εὐρύτατον φάσμα, πὸν περιλαμβάνει τὴ θεολογίαν, τὴν ποιμαντικὴν, τὴ φιλοσοφίαν, τὴν κοινωνιολογίαν, τὴ λογοτεχνίαν καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀκόμη τομεῖς. Εὐχόμεστε νὰ ἐξακολουθήσει τὸ «Σήμερον εἶναι Κυριακὴ» νὰ δίνει τὸ ζωντανὸ καὶ ὠραῖο «παράν» του μὲ ὁλοένα καὶ πὸν πολὺ ἀνανεούμενη θεματολογία.

Ἑλληνες τοῦ Ἰσοκράτη.

ΠΡΟΣ τὰ τέλη τοῦ περασμένου μηνός, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἐκκλησίαν μας ὁ Μακ. Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστίνος. Δὲν πρόκειται ἀπλῶς γιὰ ἕναν ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ταγοὺς τῆς σύγχρονης Ὁρθοδοξίας. Ἀλλὰ γιὰ ἄνδρα ἐμφορούμενον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Σπούδασε τὴν ἱερὴν ἐπιστήμην σὴν χώρα μας καὶ γνωρίζει ἄριστα, μὲ τὴν ἐθνικὴν μας γλώσσαν, τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν μας, φέροντας μέσα του τὰ διώματά της. Ἀνῆκει σ' ἐκείνους πού, κατὰ τὸν ἀρχαῖον ῥήτορα Ἰσοκράτη, ἂν δὲν εἶναι Ἑλληνες σὶὸ αἷμα, εἶναι ὅμως Ἑλληνες σὶὸ πνεῦμα, μετέχοντες σ' αὐτό.

Γενικότερα, τὸ γεγονός τῆς πατριαρχικῆς ἐλεύσεως θυμίζει τοὺς δεσμούς πὸν συνδέουν τὴς δύο Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱστορία, παλαιότερη καὶ πρόσφατη, τοὺς ἀναδεικνύει. Ρωμιοὶ καὶ Ρουμάνοι, ἐκτὸς τοῦ κοινῶς δόγματος, συνφαίνον τὸ βίον τους μὲ ἱστορικὰ συμβάντα, πὸν φανεροῦν πὸσον κοντὰ εἶναι οἱ μὲν μὲ τοὺς δέ. Στὰ Βαλκάνια, οἱ δύο αὐτοὶ λαοὶ συμβαδίζουν, ὡς πλήρωμα τοῦ μωσικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μὲ πολλὴ συνάφεια ψυχῶν, ἐπιδρώντας ἐποικοδομητικὰ ὁ ἕνας σὶὸν ἄλλο.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Προσκλητήρια γάμου, μηνύματα ζωής

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Ἀθηνῶν

Ἄσκηση ἀναμεταδόσεως

Μιά ἄσκηση, πού συνηθίζεται, σέ μικρές ομάδες εὐαισθητοποιήσεως στίς διαπροσωπικές σχέσεις, εἶναι καί ἡ ἀκόλουθη. Στή συζήτηση πού γίνεται, ὁ ἀπευθύνων τῆς συναγῆσεως καλεῖ ἕναν ἀπό τήν συντροφιά νά ἐπαναλάβει ἀκριβῶς αὐτό πού ἄκουσε ἀπό τόν προλαλήσαντα. Ἄν ἐκεῖνος δέν μπορέσει νά ἀναμεταδώσει ὀρθά αὐτό πού ἄκουσε, δέν ἔχει τότε τὸ δικαίωμα νά ἐμιλήσει καί νά ἐκθέσει δικές του σκέψεις καί ἀπόψεις. Τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχεται εὐθὺς ὡς ἐπαναλάβει ἀκριβῶς αὐτὰ πού ἄκουσε.

Ἄν θελήσετε, τώρα, νά κάνετε καί σεῖς τὴν ἄσκηση αὐτὴ μόνοι σας, θὰ διαπιστώσετε πὼς δέν εἶναι πάντα εὐκόλο νά διατυπώσετε τὸ μήνυμα πού σᾶς ἀπευθύνει ὁ ἐκάστοτε συνομιλητῆς σας. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει τὴν συγκέντρωση τῆς προσοχῆς σας κατὰ τὴν στιγμή τῆς ἀκρόασεως, τὴν ἔλλειψη ἐξωτερικῶν θορυβῶν πού συνήθως παραμορφώνουν τίς πληροφορίες πού μεταδίδονται, τὴν εὐχέρεια ἀπομακρύνσεως ἄλλων σκέψεων καί τὴν ἀποδοχή, ἂν ὄχι παραδοχή, στοῦ ἀκέραιου τοῦ ἐκπεμπόμενου μηνύματος. Ἐφόσον δέν ἐπικρατοῦν αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις, τότε ἂς εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι θὰ πούμε ἢ θὰ ἀκούσουμε ἄλλα ἀντὶ ἄλλων.

Στὴν ὁμορφότερη στιγμή τῆς ζωῆς μας
ἡ παρουσία σας νὰ μᾶς χαρίσει χαρὰ.

Ἄν αὐτὸ μπορεῖ καί συμβαίνει, σέ μικρές σχετικά ομάδες, ὅπου ὑφίστανται εὐνοϊκές συνθήκες γιὰ καλλιέργεια διαπροσωπικῶν σχέσεων, σκεφθεῖτε τί γίνεται, ὅταν τὸ μήνυμα μεταδίδεται, σέ μεγαλύτερες ομάδες καί ἐκεῖ ὅπου ἀπουσιάζει κάθε δυνατότητα ἀμέσου ἐλέγχου ἀναφορικά μὲ τὴν ὀρθὴ ἀντίληψη τοῦ μηνύματος. Τίς πε-

ρισσότερες φορές μάλιστα ὁ ἐνδεχόμενος ἔλεγχος γίνεται τυχαία, μετὰ ἀπὸ πολὺ καιρὸ καί κατόπιν πολλῶν ἄλλων διεργασιῶν πού ἔχουν μεσολαβήσει.

Μεταδόσεις καί διαδόσεις

Πολλές φορές, μένομε ἐκπληκτοὶ ὅταν ἀκούμε ἀπὸ τρίτους νά λένε, ὅτι ἀναφέραμε αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλη ἀποψη γιὰ ἕνα συγκεκριμένο ζήτημα στοῦ κήρυγμα ἢ στήν κατήχηση ὅτι συμβουλευσαμε κάποιον νά ἐνεργήσει μὲ ἕνα συγκεκριμένο τρόπο στοῦ πρόβλημα πού τὸν ἀπασχολοῦσε ὅτι ἐπιβάλαμε τὴν τάδε λύση ἢ ἐπιτήμιο κ.ο.κ. Ἡ ἀκόμα, ὅτι γενικά, ἡ Ἐκκλησία ὑποστηρίζει αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο σέ θέματα πού προβληματίζουν τὴν κοινὴ γνώμη.

Τί συμβαίνει, στ' ἀλήθεια, σ' αὐτὲς τίς περιπτώσεις; Ἐκφράσαμε πράγματι αὐτὴν τὴν γνώμη; Συμβουλευσαμε πρὸς ἐκείνην τὴν κατεύθυνση τὰ πνευματικά μας παιδιὰ; Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ τὴ λύση ἢ αὐτὲς τίς λύσεις δίνει γιὰ τὸ συγκεκριμένο πρόβλημα;

Πολλές φορές πέφτομε στὴν κυριολεξία ἀπὸ τὰ σύμφωνα καί διερωτώμεθα, ἂν εἶναι ποτὲ δυνατόν, οἱ πιστοὶ νά ἔχουν ἀντιληφθεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὰ πράγματα. Ἀκούγονται: «σημεῖα καί τέρατα» γιὰ δῆθεν ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας, καί ἀπὸ ἀνθρώπους μάλιστα, πού ὄφειλαν νά ἔχουν μιὰ ἀκριβέστερη πληροφόρηση σέ θέματα ὀρθοδόξου πίστεως καί τάξεως.

Θὰ πρέπει, βέβαια, νά εἴμαστε ἀρκετὰ προσεκτικοί, ὥστε νά μὴν ἀποκλείουμε καί τὴν περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποία, πράγματι: θὰ ἔχει: ὑπάρξει: μιὰ συγκεκριμένη μετάδοση τοῦ μηνύματος ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀπευθύνων ἐλλείψει μὴ ὀλοκληρωμένης ἀντιλήψεως ἀπὸ αὐτοὺς γιὰ τὸ συγκεκριμένο θέμα πού ἔθιξαν. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς κίνδυνος καθιστᾷ ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη ἀκριβοῦς καθορισμοῦ ἐκ μέρους μας τοῦ περιεχομένου τοῦ μηνύματος. Αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἤδη ἐπισημάνει: σέ προηγούμενο σημεῖωμά μας δέν χρειάζεται νά ἐπανεέλθουμε. Τὸ θεωροῦμε ὡς δεδομένο.

Ἀντίδοση τοῦ μηνύματος

Εἶναι, ὅμως, καί φορές πού αἰσθανόμαστε ἀπόλυτη ἱκανοποίηση, ὅταν διαπιστώνουμε, ὅτι: πράγματι τὸ μήνυμα πέρασε, ὁ λόγος ἐδραϊώθηκε καί διαμνηνύεται: τὴν κατάλληλη στιγμή πλήρης πίστεως καί ἀληθείας. Ὅταν

ο ε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

ή αλήθεια έχοντας γίνει αποδεκτή είναι έτοιμη να ακουστεί και να άντηχήσει όχι σαν άποστηθισμένος αντίλαλος αλλά ως όμολογία και μαρτυρία.

Τόν τελευταίο καιρό, σε μιá εποχή που ή αλήθεια για τόν γάμο κακοποιείται, είχαμε τήν ευχαρίστηση να διαπιστώσουμε, σε νέους ανθρώπους, πόσο ψηλά θεωρούν τις χριστιανικές αλήθειες σαν προϋπόθεση τής επιτυχίας και τής ευτυχίας του γάμου τους. Αυτή ή ύψηλή θεώρηση, μάλιστα, να μήν παραμένει ως κάτι το ιδιωτικό, για δικιά τους χρήση, αλλά να διαλαλείται στον ευρύτερο δυνατό κύκλο, που μπορεί να φθάσει το προσωπικό τους μήνυμα.

Δέν νομίζουμε ότι υπερβάλλουμε, όταν για δε ι γ μα αυτής τής πεποιθήσεως εκλάβουμε και αναλύσουμε τα κείμενα, που νέοι άνθρωποι καταθέτουν στα π ρ ο σ κ λ η τ ή ρ ι α που στέλνουν, για να αναγγείλουν σε συγγενείς, γνωστούς και φίλους, τόν τόπο, τήν ώρα, τήν ήμερομηνία και μερικές άλλες λεπτομέρειες σχετικές με τήν τέλεση του μυστηρίου του γάμου τους.

Πιστεύουμε, ότι τα κείμενα αυτά μαρτυρούν αδιάφυστα για μιá συνειδητοποίηση του γεγονότος που επιτελείται, για μιá έμβόλευση στην αλήθεια τής Έκκλησίας για τό γάμο, για μιá πρόθεση να ζήσουν τήν ένωσή τους πέρα από τό συμβατικό, τό κοσμικό, τό κοινωνιολογικό επίπεδο και ν' ανοιχτούν σε μιá προοπτική του έκκλησιολογικού.

Χαρά, συμπροσευχή, κατ' οίκον έκκλησία

Στήν χ α ρ á τους δέν θέλουν να μείνουν μόνοι. «Μας καλούν στή χαρά του γάμου τους», γράφοντας άχνά στο φόντο του προσκλητηρίου, μίας και ό γάμος τους γίνεται στην αναστάσιμη έτούτη περίοδο τρεις λέξεις ένδεικτικές: αγάπη - άνοιξη - ανάσταση. Άλλοι σημειώνουν:

«Στήν όμορφότερη στιγμή τής ζωής μας, ή παρουσία σας θα μας γεμίσει χαρά».

«Ο γάμος είναι ένα πάρε - δώσε χαράς, γι' αυτό ό λαός μας, πολύ εύστοχα, μιλώντας για τό γάμο, μιλάει στην πληθυντική μορφή τής χαράς, μιλάει για «χαρές».

Με τήν παρουσία τους, όμως, ό προσκεκλημένοι καλούνται να εκπληρώσουν τή βασική λειτουργία συμμετοχής σε μιá έκκλησιαστική ακολουθία: ν ά π ρ ο σ ε υ χ η θ ο υ ν ή όπως τό διατυπώνουν δύο μελλοννυφοί:

«Νά συμπροσευχηθείτε για να μας επισκιάσει ή Χάρη του Κυρίου».

Δυό άλλοι συνδέουν τήν παρουσία των προσκεκλημένων με τις «θερμές εύχές» τους, δηλαδή, τις προσευχές

τους. Στην άριστερή, έσωτερική σελίδα του προσκλητηρίου, αναγράφουν:

«Όταν προσεύχεσαι για τήν ευτυχία ενός γάμου, προσεύχεσαι για τήν άρμονία του κόσμου».

Αυτή τήν προσευχή και τή συμμετοχή στο μυστήριο του γάμου τήν θεωρούν «ουσιαστική για τήν επιτυχία

Χουτες ανά-
γκη των προ-
σευχών ως τής
αγάπης σας,
για τήν εφέ-
ωση τής γάμου μας είν τώση ως τή
Έκκλησία, ός προσκαθόμε να προ-
σέλθετε είν ευχαριστιακή σύνα-
ξη τής Κυριακής 3ης Νοεμβρίου,

τής πορείας τους προς τήν κοινή Άνάσταση». Δυό άλλοι νέοι μας παρακαλούν για τις προσευχές μας, όί ό ποιες, λέγουν:

«Θά μας δώσουν χαρά και δύναμη στο δρόμο, που ό Θεός σήμερα μας κάλεσε να πορευτούμε».

Σε πολλά προσκλητήρια φανερώνεται ή πεποίθηση των μελλοννυφων, ότι:

«ή Έκκλησία με τό μυστήριο του γάμου θα ένώσει τις δύο ζωές μας σε μιá, για τήν κατ' οίκον Έκκλησία και για τήν ούράνιο αλώνιο Βασιλεία».

Στήν άριστερή πλευρά τεμηριώνουν τήν άποψη αυτή και με παράθεση χρυσοστομικού χωρίου:

«Γυνή και άνήρ ούκ εισίν άνθρωποι δύο άλλ' άνθρωπος εις... όσοτε ήμίτομα δύο έν εισιν».

Άλλοι δε διατυπώνουν αυτήν τήν αλήθεια σε στίχους βυζαντινής τεχνοτροπίας:

«... καλοῦμεν ὑμᾶς πάντας
 παρευρεθῆναι σώματι ἢ πνεύματι...
 καὶ μεθ' ἡμῶν προσευχηθῆναι τῷ Χριστῷ νομφίω
 ὅπως σκηνώσῃ ἐν ἡμῖν, ἀγάπῃ ἀγιάζων
 νέαν ἐν σώματι αὐτοῦ κατ' οἶκον ἐκκλησίαν,
 ἐν πᾶσιν ἀναπέμπουσιν Θεῶ τῷ ἐν Τριάδι:
 αἶνον καὶ δόξαν πάντοτε, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας».

Εὐχαριστιακὴ σύναξις

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια, ἀρκετοὶ μελλονόμφοι ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ εὐλογεῖται ὁ γάμος τοὺς κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως. Θέλουν, δηλαδή, νὰ ἐπαναφέρουν τὴν ἀρχικὴν πράξιν συνδέσεως γάμου καὶ λειτουργίας.

Τὸ προσκλητήριον, ποῦ μᾶς ἔδωσε καὶ ἀφορμὴ γιὰ τὴν σύναξιν τοῦ σημερινοῦ σημειώματος, ἀρχίζει μὲ προσωπικὴ ὁμολογία πίστεως:

«Πιστεύοντας πὺς ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι τὸ Μυστήριον - Θεμέλιον τῆς Ὁρθόδοξης Οἰκογένειας τελοῦμε τὸ Γάμον μᾶς μέσα στὴ Θεία Λειτουργία, τὴν Κυριακὴν 13 Μαΐου καὶ ὥρα 9 τὸ πρωὶ στὸν ἱερὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης».

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ μᾶς ἐπαναφέρει: στὸ νοῦ τὴν ἀρχαιοτάτην μαρτυρίαν τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ὅτι

«τὸν γάμον δεδαιώνει ἡ προσφορὰ τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ ἐπισφραγίζει ἡ εὐλογία»
 (Ad uxorem II 9, PL I, 1302).

Εἶναι εὐτύχημα, ὅτι: γιὰ τὴ λειτουργικὴν πράξιν προσφέρονται σήμερον ὡς Προσάρτημα στὸ «Ἀρχιερατικὸν» (Ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι: 1971, σ. 113-115) «καὶ ἀκολουθία: τοῦ ἀραβῶνος καὶ τοῦ στεφανώματος συννημένα: τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ (κατ' ἀρχαίον ἔθος)»*.

Μὲ περίσκεψιν καὶ προετοιμασίαν

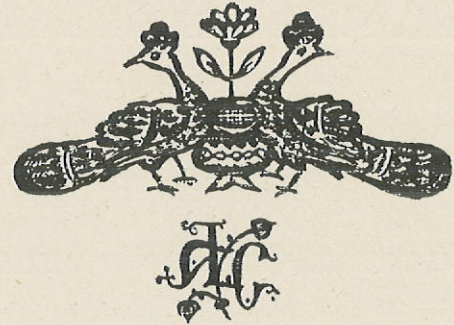
Ἡ ἐπαναφορὰ, ὅμως, τῆς ἀρχαίας τάξεως στὴ σημερινὴν πράξιν θὰ πρέπει νὰ γίνεταί μὲ μεγάλην περίσκεψιν καὶ φειδῶν, γιὰτὶ ὁ περισσότερος κόσμος δὲν εἶναι κατάλληλα προετοιμασμένος. Γνωρίζουμε, μάλιστα, ὅτι: σὲ μερικὰς περιπτώσεις ὑπῆρξαν καὶ διαμαρτυρίες ἀπὸ μέρους ἐνοριτῶν γιὰ τὴν ἀταξίαν ποῦ δημιουργεῖται μὲ τὴν προσέλευση πολλῶν ἀγνώστων γιὰ τὴν ἐνορίαν προσκεκλημένων τοῦ ζεύγους.

Στὶς περιπτώσεις ποῦ τὸ ζεῦγος ἐπιθυμεῖ τέτοιου εἴδους ἀκολουθία, θὰ πρέπει νὰ προηγεῖται: συνεννόησις τοῦ ἐφημερίου μὲ τὸν ἐπίσκοπον («μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου») καθὼς γράφει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, καὶ νὰ ἀναγγέλεται: τὸ γεγονός ἐγκαίρως, ὥστε ἡ ἐνορία

νὰ εἶναι: ἀπὸ πρὶν ἐνημερωμένη. Ἐνημέρωσις, ὅμως, ἀπαιτεῖται: νὰ γίνεταί καὶ πρὸς τοὺς προσκεκλημένους γιὰ νὰ μὴν υποδοθῆσθεὶ λόγῳ ἀδιαφορίας τῶν παρισταμένων μὲ ἀρχαία συνήθεια.

Ἡ ἴδια μέριμνα θὰ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύεται: ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν σύναξιν τῶν προσκλητηρίων γάμου γιὰ νὰ μὴν παρεισφύρουν φραστικὰς ὑπερβολὰς ἢ μὴ θεμελιωμένες θεολογικὰς ἀπόψεις ἢ κείμενα ποῦ δείχνουν ἀμετροπέπεια ἢ εἶναι προσδλητικὰ γιὰ τὸ μυστήριον ποῦ θὰ τελεσθῆ. Δυστυχῶς ὑπάρχουν καὶ τέτοια ἀκραία παραδείγματα, πρὸς ἀποφυγὴν, ποῦ ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀναγνώστες μᾶς δὲν ἐπιτρέπει: τὴν ἀναδημοσίευσήν τους.

Ὁ ἐφημέριος εἶναι δυνατὸν καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον νὰ διαδραματίσει: συμβουλευτικὸν ρόλον μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς συναντήσεώς του μὲ τοὺς μελλονόμφοις κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐκδόσεως τῶν διαφόρων πιστοποιητικῶν καὶ τῆς ἀδείας τοῦ γάμου.

«Γυνὴ καὶ ἀνὴρ οὐκ εἰσιν ἄνθρωποι δύο ἀλλ' ἄνθρωπος εἷς... ὡσπερ ἡμίτομα δύο ἓν εἰσιν»
 Ἰωάννης Χρυσόστομος

Ἴσως εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἀναληφθῆ σήμερον ἐντατικότερος ἀγώνας καὶ προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων γιὰ τὴ σωστὴ προετοιμασία τῶν νέων γιὰ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν στὴν Ἑλλάδα. Ἐφόσον ἡ πλειονότητα τῶν νέων μᾶς ἐπιλέγουν τὸν «θηρησκευτικὸν γάμον», δημιουργεῖται: μία ἄνευ προηγουμένου ἠθικὴ ὑποχρέωσις γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀντιληφθῆ τὸ μῆνυμα τῶν καιρῶν καὶ νὰ ἐνεργοποιήσῃ: τίς δυνάμεις τῆς πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση.

Ἄν ὁ γάμος γιὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι μέγας πραγματικὸς ἀγώνας, σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην τοῦ σοφιστῆ Ἀντιφώντα («μέγας γὰρ ἀγὼν γάμος ἀνθρώπου»), ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει: νὰ στέκεται: συν-αγωνιστικὰ καὶ νὰ συμπαρίσταται: ἀδελφικὰ πρὸς τοὺς μελλονόμφοις, οἱ ὅποιοι θὰ συνεχίσουν ν' ἀγωνίζονται: ἐφ' ὅρου ζωῆς καὶ νὰ διαγωνίζονται: ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης καθημερινὰ μέσα στὸ γάμον καὶ τὴν οἰκογένειάν τους γιὰ νὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτοὺς ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου.

* Περισσότερα γιὰ τὴν συνύφανση τῆς τελεσιουργίας τοῦ γάμου μὲ τὴν τελεσιουργία τῆς Θείας Εὐχαριστίας, βλ. στὴν διδακτορικὴ μου διατριβή, Π ο ι μ α ν τ ι κ ῆ π ρ ο ε τ ο ι μ α σ ί α τ ῶ ν μ ε λ λ ο ν ὄ μ φ ω ν, Ἀθήναι: 1971, σ.

43-46 καὶ στὸ βιβλίον τοῦ J. Meyendorff, Γ ᾶ μ ο ς. Μία ὀρθόδοξη προοπτικὴ, στὴν ἐπιτυχῆ μετάφραση τοῦ Διαμαντῆ Αὐγουστίνου, Ἐκδ. τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας 1983, σ. 27-31.

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1 - ιστ')

Του κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Παραθέτω ἐδῶ μερικούς στοχασμούς που ἔγραψα ἄλλοτε.

Ὁ ἄνθρωπος πιστεύει στὸ Θεό. Ἄλλὰ καὶ ὁ Θεός, θὰ μπορούσε νὰ πεί κανεὶς, πιστεύει, ἀπὸ μιὰν ἀποψη, στὸν ἄνθρωπο. Ἡ πίστη τοῦ ἀνθρώπου στὸ Θεό εἶναι, κατὰ τὸ γνωστὸ ὄρισμό τῆς Βίβλου, «ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἐβρ. ια' 1). Ἡ πίστη τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο εἶναι: κάτι τὸ διαφορετικὸ, ἀλλὰ καὶ κάτι τὸ ὅμοιο. Ὁ Κύριος δὲν «ἐλέγχει: πράγματα οὐ βλεπόμενα», γιατί γνωρίζει καὶ βλέπει τὸ πλάσμα του. Ἐχει ὅμως μιὰ πίστη ἀπέναντί του, πού θυμίζει: τὴν ἐλπίδα. Εἶναι μιὰ πίστη μὲ τὴν ἀπόχρωση τῆς ἐμπιστοσύνης, τῆς ἀναγνώρισης μιᾶς ἀξίας, τῆς ἀναμονῆς μιᾶς εὐχάριστης κατάληξης.

Στὸν ἄνθρωπο, ὁ Θεός ἔχει ὑψηλὴ ὑπόληψη, γιατί τὸν ἔφτιαξε «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν» του, τὸν κάλεσε στὴ θέωση. Ἀκόμη καὶ ὁ πιὸ ἐξαχρεωμένος θροτός, ὁ σατανοκρατούμενος ἀπ' ἄκρο σὲ ἄκρο, δὲν παύει νὰ εἶναι ἀντικείμενο τῆς θείας «πίστης», νὰ διατηρεῖ μιὰ πιθανότητα ἀνάληψης. Ἡ οὐράνια ἀγάπη, αὐτὴ πού μᾶς φανερώθηκε μὲς ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, εἶναι ἐπίμονη. Δὲν κάνει ποτὲ πίσω στίς νίκες τῆς ἁμαρτίας. Καὶ πολὺ συχνὰ δικαιώνεται. Ἡ Ἐδέμ, κατὰ ἓνα ἀξιόλογο μέρος, δὲν θὰ εἶναι παρὰ μιὰ ἀπρόοπτη ἀποικία τῆς Κόλασης. Ψυχὲς θεωρούμενες ἀπὸ τὸ Διάβολο δλοδίκες του, ὀριστικὰ χαμένες, ἤλθε ὦρα πού ἀνένηψαν, μετενόησαν καὶ δρόθηκαν ἀπὸ τὸ δρόδρο στουὺς αἰθέρες.

Δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἄνθρωπος μὲ ἀποκλεισμένη ἄνωθεν τὴν ἐπιστροφή στὸ «ἀρχαῖον κάλλος», τὴ σωτηρία. Ὁ Θεός «θέλει: πάντας σωθῆναι: καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. δ' 4). Κάθε ἁμαρτωλὸς εἶναι: μιὰ «ἀπολεσθεῖσα δραχμὴ» τῆς μικρῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς. Καὶ ἡ χάρη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ γυναίκα πού σκουπίζει τὰ χῶματα καὶ τίς σκόνες γιὰ νὰ ξαναβρεῖ αὐτὸ τὸ νόμισμα. Νὰ τὸ ξαναφέρει: στὸ φῶς γιατί ἔχει: πάνω του ἐκτύπους τοὺς χαρακτῆρες τοῦ οὐρανοῦ δασιλιᾶ. Ἡ δραχμὴ δὲν χάνει τὴν ἀξία της ἐπειδὴ πρόσκαιρα ὀρίσκει: κάτω ἀπὸ τὰ χῶματα καὶ τίς σκόνες. Τὴ χάνει, ὅταν μείνει: ὀριστικὰ κρυμμένη. Ὅσπου γίνεται αὐτὸ, ὁσπου δηλαδὴ τελειώσει ὁ ἐπὶ γῆς βίος κάποιου μέσα στὴν ἀμετανοησία καὶ τὴν πώρωση, γίνεται ἀπὸ τὴ χάρη τὸ κάθε τι γιὰ τὴν ἐπαναφορά τῆς ψυχῆς στὴ λάμψη καὶ τὸν ἄερα τῆς ἀληθινῆς, τῆς αἰώνιας ζωῆς. Δὲν λογαριάζεται: τὸ ὅτι: εἶναι: ἀθέατο νόμισμα, ἀλλὰ τὸ τί φέρει: πάνω του, τὴ θεία εἰκόνα. Ἄρα, κάθε ἁμαρ-

τωλός, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ζεῖ ἐδῶ κάτω, εἶναι: γιὰ τὸ Θεὸ δάση αἰσιοδοξίας καὶ «πίστης».

Ἔτσι καὶ ἐμεῖς πρέπει: ν' ἀναγίζουμε τοὺς ρυπωμένους ἀδελφούς μας. Σὲ καμμιά περίπτωση δὲν μπορούμε, δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται: νὰ θαρροῦμε ξεφλημένη, τελικὰ κερδισμένη ἀπὸ τὸν Ἀντίδικο τὴν ψυχὴ τοῦ διπλανοῦ μας. Εἴμαστε συμμέτοχοι: καὶ μεριδιοῦχοι: τῆς θείας «πίστης» στὸν ἄνθρωπο.

Ἀναφέρεται στὸ βίο τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ ἀπὸ τὸ Σαρόφ, ὅτι προσφώνουσε τὸν καθένα πού τὸν ἐπισκεπτόταν στὸ κελλί του, ἀδιάφορο ἂν ἦταν καλὸς χριστιανὸς ἢ ἀσεθής, ἐνάρετος ἢ πεσμένος, μὲ τίς λέξεις: «χαρὰ μου!». Ἡ προσφώνηση αὐτὴ ἀπευθυνόταν στὸ «καθ' ὁμοίωσιν», στὸ «κατ' εἰκόνα», στὴ χαρούμενη προοπτικὴ τῆς ἀξίας τους. Ἐκεῖνος ὁ τόσο φωτισμένος Ἅγιος, ἔχοντας ἐνώπιόν του τὸ θεότευκτο ἀριστούργημα πού συνδέει: τὴν ὄρατὴ μὲ τὴν ἀόρατὴ κτίση, τὸν πηλὸ μὲ τὸ πνεῦμα, τοῦ προέδλεπε ὅτι: τὸ καλὸ καὶ τὸ δοξαζόμενο.

Ἄλλο ἢ ἁμαρτία καὶ ἄλλο ὁ ἁμαρτωλός. Τὴν ἁμαρτία ἀξίζει: νὰ τὴν ἀποστρέψαι, νὰ νιώθεις στὴν ἰδέα της ἀπέχθεια. Ὁ ἁμαρτωλός, ὅσο καὶ ἂν εἶναι σκεπασμένος ἀπὸ τὴν βδελυκτὴ ὄλη της, εἶναι ἀξίος ποθεινῆς ἀναζήτησης, στοργικῆς ἀντιμετώπισης, ἀγάπης.

Ὁ ἴδιος ὁ πανάγιος Θεός δὲν περιφρονεῖ τὸν ἁμαρτωλὸ, θωρώντας τὸν βουτηγμένο στὸ κακὸ. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος πῶς νὰ σιχαθεῖ τὸ συναμαρτωλὸ του; Γιατί τί ἄλλο εἴμαστε ὅλοι, ὅταν συγκριθούμε μ' ἑκεῖνον πού μόνος «οὐκ ἔγνω ἁμαρτίαν» (Β' Κορ. ε' 21);

Ὅτι πασχίζουμε ἐδῶ νὰ τονίσουμε μὲ τόσα λόγια, ὁ Παῦλος τὸ δηλώνει μὲ μιὰ φράση ἀκαριαία: «ἡ ἀγάπη πάντα πιστεύει» (Α' Κορ. ιγ' 7). Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μὲς ἀπὸ τὸν ἀναγεννημένο ἄνθρωπο, τὸν ἀληθινὸ χριστιανὸ, εἶναι: ξεχειλισμένη ἀπὸ πίστη πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις, ἄρα καὶ ἀπὸ τὴν πίστη στὸν κάθε λογῆς ἁμαρτωλὸ.

Στηρηγμένη σ' αὐτοὺς τοὺς λογισμούς, ἡ σκέψη μας ἂς δεῖ ἓνα βαθύτερο, βέβαιο νόημα στὴν ἀπάντηση πού ἄκουσαν ὁ Μανωὲ καὶ ἡ γυναίκα του ἀπὸ τὸν Ἄγγελο. Ἡ ἐντολὴ πού πῆραν ἀπὸ τὸ στόμα του, σχετικὰ μὲ τὸ τάξιμο τοῦ παιδιοῦ τους, τοὺς σκόρπισε κάθε φῶδο, κάθε ἀμφιβολία γιὰ τὸ μέλλον. Καμμιά ταλάντευση δὲν εἶχε δάση. Καμμιά ἀπόκλιση ἀπὸ τὸ νὰ ἐπαφεθοῦν στὸ Θεό.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 123 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους

(Συνεχίζεται)

“ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΔΕΜΕΝΑ,,

Του π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ. Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Γράφει: τις ἡμέρες αὐτὲς ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα γιὰ τὸ δράμα μητέρας, ποὺ τὸ παιδί της προσηλυτίσθηκε σὲ αἵρεσι. Πῆγε, λέει, στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ τὴν ἔστειλαν στὴ Μοῦνη Πετράκη καὶ ἀπὸ κεῖ τὴ συνέδεσαν μὲ τὴν «Πανελλήνιο Ἐνωσι Γονέων γιὰ τὴν Προστασία τῆς Οἰκογενείας καὶ τοῦ Ἀτόμου». Μετὰ, προσθέτει τὸ δημοσίευμα, ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἀπευθύνθηκε στὴ Γενικὴ Ἀσφάλεια, γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀπάντησι: «μᾶς ἔχουν τὰ χέρια δεμένα».

Τὸ πρόσφατο αὐτὸ παράδειγμα φέρει στὴν ἐπικαιρότητα τὸν τρόπο ποὺ ἀντιμετωπίζονται αὐτὰ τὰ ζητήματα στὴν πατρίδα μας. Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας παραπέμπει στὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸ σημαίνει πὼς σύμφωνα μὲ τις ἀπόψεις τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους τὸ θέμα εἶναι θρησκευτικὸ καὶ δὲν ἀφορᾷ στὴν πολιτεία.

Ὅπως ἀναφέραμε, τὴν ἀποψὶ αὐτὴ δὲν τὴ συμμερίζονται τὰ κράτη τῆς Δύσεως, ὅπου μερικοὶ ἀπὸ τοὺς νέους «μεσίαις» κηρύχθηκαν ἀνεπιθύμητοι. Γι' αὐτὸ ὁ κ. Χάμπαρτ, πλέει στὰ πελάγη, ἀφοῦ ἐγκατέστησε τὸ παγκόσμιο ἀρχηγεῖο τοῦ στὴ ναυαρχίδα «Ἀπόλλων» ὅμως δὲν παράλειψε νὰ ἀράξῃ γιὰ μερικοὺς μῆνες στὴν Κέρκυρα, ὅπου ἐδημιουργήθησαν «πολὺ ἐνδιαφέροντα» ἐπεισόδια. Κάποιος ἄλλος, ὁ κ. Ντάβιτ Μπέρκ ἢ «Μωῦσῆς Δαυὶδ» ἢ «Μω», ὁ «πατέρας» τῶν «Παιδιῶν τοῦ Θεοῦ» ἢ τῆς «Οἰκογενείας τῆς Ἀγάπης», ποὺ ὑπόσχεται τὸν «ἐπίγειο παράδεισο», ὅπου «ὅλοι θὰ κάνουν ἔρωτα ἔχ: πόλεμο», εἶναι ἀγνώστου διαμονῆς, γιὰ τὸν κυνηγᾶνε οἱ εἰσαγγελεῖς διαφόρων χωρῶν. Ὁ Σὺν Μουόνγκ Μουν δὲν μπορεῖ πιά νὰ τελέσῃ ὁμαδικούς γάμους τῶν σκλάβων του (τῶν δικῶν μας παιδιῶν) στὶς χώρες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ὅμως προγραμματίζει προσεχῶς σὲ μεγάλο ξενοδοχεῖο τῆς Ἀθήνας διεθνὲς συνέδριον.

Γκουροῦ πάσης φύσεως «ἀλωνίζουσι» κυριολεκτικὰ τὴ χώρα μας καὶ κανένας δὲν θρέθηκε νὰ τοὺς ἀπαγορεύσῃ τὴν εἴσοδον στὰ σύνορα, ὅπως γίνεται σὲ ἄλλες δημοκρατικὲς καὶ σοσιαλιστικὲς χώρες. Ἀντίθετα κάνουμε τὸ πᾶν γιὰ τὴν προβολὴ τους καὶ δὲν παραλείπουμε νὰ τοὺς παρουσιάσουμε καὶ στὴν τηλεόρασι. Μείναμε ἐκπληκτικοὶ σὲ κάποια ἐκπομπή, δὲν πιστεύαμε στὰ μάτια μας, ὅταν εἶδαμε μιὰ Ἑλληνίδα νὰ μᾶς παρουσιάσῃ κάποιον κύριον ποὺ ἐγκατέλειψε τὰ Ἱμαλάια, γιὰ τὴν ξαφνικὰ ἐλύσθηκε ἀπὸ τὰ «σκληρὰ» νομίματα τῆς Δύσεως ἢ ὑπεύθυνη τῆς ἐκπομπῆς στεκόμεναι μὲ «δέος» μπροστὰ στὸ «φωτισμένο» Γκουροῦ ποὺ ἦλθε, λέει, νὰ σκορπίσῃ τὰ «σκότη» ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον Ἑλλάδα.

«Πᾶνε νὰ δάλουνε στὸ χέρι τὴ Νεολαία μας!», εἶναι ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου δημοσιεύματος μεγάλης ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος. Ὅμως τὴν ἴδια μέρα διαβάζουμε σὲ

ἄλλες ἐφημερίδες τοὺς τίτλους: «Πρῶτος σταθμὸς τοῦ Γκουροῦ ἢ Ἑλλάδα» «Ἐνας μεγάλος Γκουροῦ» «Ἐνας γνήσιος Γκουροῦ ἔρχεται: στὴν Ἑλλάδα» «Γκουροῦ στὴν Ἀθήνα» κ.ο.κ. Μάλιστα δὲν παραλείπει ὁ ἐλληνικὸς Τύπος νὰ πληροφορήσῃ τὸ ὀρθόδοξον κοινὸ πὼς ὁ «γνήσιος γκουροῦ» θὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ἐπαρχιακὰς πόλεις, πὼς ὁ χρόνος του εἶναι ἐλάχιστος καὶ πὼς γι' αὐτὸ πρέπει ἐκείνοι ποὺ θέλουν νὰ πάρουν τὴν εὐλογία του νὰ σπεύσουν νὰ συνδεθοῦν μὲ τὸ ἐλληνικὸ ὑποκατάστημα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ «θεοῦ». Ποῖός ξέρει, ἴσως μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ οἱ ἴδιοι δημοσιογράφοι θὰ κόπτονται: γιὰ τὸ σπαργιὸ κάποιων ἄλλων Ἑλληνίδων μητέρων, γιὰ τὴν παίδιὰ τους ἀκολούθησαν τὴν προτροπὴ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἔπεσαν στὰ δίχτυα τοῦ «μεγάλου γκουροῦ»!

Στὴ χώρα μας ἡ κατάστασι εἶναι ἀφόρητη: οἱ αἰρετικοὶ καὶ οἱ ὀλοκληρωτικὲς παραθρησκευτικὲς οργανώσεις ἄρχισαν δισηχανία μηνύσεων καὶ δὲν πρόκειται ἐδῶ μόνο γιὰ τοὺς χιλιαστὲς. Οἱ Κρίσινα ἔχουν τὴν πρωτοπορίαν μὴνύσαν δημοσιογράφους καὶ πρώην ἀδελφοὺς καὶ «πρόκειται νὰ κατατεθοῦν καὶ ἄλλες μηνύσεις ἀτομικὰ ἀπὸ μέλη τῶν Κρίσινα, ποὺ σκοπεύουν νὰ ζητήσουν χρηματικὲς ἀποζημιώσεις».

HSA-UWC

THE HOLY SPIRIT ASSOCIATION FOR THE UNIFICATION OF WORLD CHRISTIANITY
UNITED STATES HEADQUARTERS

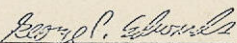
NSAHQ - 3 - A3

DATE: February 4, 1975

TO: REGIONAL DIRECTORS, STATE LEADERS, CENTER DIRECTORS

TITLE: DISTRIBUTION OF ANTI-NORTH KOREAN LITERATURE

Father has directed that a certain amount of material exposing the true nature of the regime in North Korea be printed and sent out to all states. This is an important project and all such material should be accepted, paid for, and distributed without delay.

Approved by:
George C. Edwards
Acting Executive Director, at
Mr. Salonen's Direction

Ἴδου ἕνα ἐμπιστευτικὸ ἐγγραφο ὀλοκληρωτικῆς παραθρησκευτικῆς ὀργανώσεως ποὺ ἀποδεικνύει τις πολιτικὲς της διαστάσεις. Ὁ «πατέρας» εἶναι ὁ «μεσίαις» τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς. Ἐδῶσε ἐντολὴ νὰ τυπωθῇ βλτικὸ πολιτικὸ περιεχομένου καὶ νὰ σταλῇ σὲ ὅλα τὰ κράτη καὶ μάλιστα «χωρὶς καθυστέρησι»!

Τὸ «τρῶκ» δὲν εἶναι νέο. Ἡ «τρομοκρατία μηνύσεων» μεθοδεύεται καλὰ ἀπὸ τὰ κέντρα ἀποφάσεων ποὺ θρί-

σκοντα: έξω από τη χώρα. Τα δύστυχα θύματα παίρ-
νουν διαταγή να υποβάλουν μηνύσεις για τις οποίες δί-
νονται γραπτές οδηγίες. Κάποια από τις οργανώσεις
αυτές υποχρεώνει: τα μέλη της να έχουν στην «τσέπη»
τους όχι μόνο τη διατύπωση της κατηγορίας, αλλά και
τα σχετικά «χαρτόσημα», «άστυνομικόσημα», «μεγαρό-
σημα» και τους «μάρτυρες» που πρέπει πάντοτε να είναι
από τους... «άδελφούς»!

«Μας έχουν τα χέρια δεμένα», λέει η Γενική Ασφα-
λεια και γιατί όχι: και οι αρμόδιοι των υπηρεσιών Παι-
δείας, Δικαιοσύνης, Κοινωνικής Προνοίας, Πολιτισμού και
Επιστημών; Θα προσθέταμε εδώ και το Υπουργείο Βιο-
μηχανίας, γιατί και εκεί υποβάλλονται αιτήσεις για ίδρυ-
ση υποκαταστημάτων ξένων πολυεθνικών εταιρειών, που
πίσω τους κρύβονται ολοκληρωτικές παραθρησκευτικές
οργανώσεις. Δεν παραλείπουν βέβαια να υποσχεθούν και
την ίδρυση νοσοκομείων, την εισροή συναλλάγματος ή
ακόμη και δημιουργία πανεπιστημίων!

Πολλοί άφελεις και άκατατόπιστοι: τα πιστεύουν και
γίνονται προστάτες των εμπόρων αυτών με θρησκευτικό
κάλυμμα. Άλλα δεν είναι: μόνο οι άφελεις και άγενημέ-
ρωτοι: φαίνεται πως υπάρχουν και συμφέροντα, γιατί
διαφορετικά δεν εξηγείται τόση προστασία και προβολή.
Βλέπετε μερικές από αυτές τις ομάδες δεν διαθέτουν μό-
νο χρήμα, αλλά και πολιτική δύναμη: και ιδιόκτητες με-
γάλες εφημερίδες, τουλάχιστον στην Αμερική. Όργα-
νώνουν διεθνή συνέδρια για διευθυντές εφημερίδων και
επιστήμονες όλων των κλάδων, για να μπορούν σε κάθε
στιγμή να πούν στα παιδιά μας: «όλοι οι μεγάλοι: επι-
στήμονες έχουν επαφή μαζί μας»!

Στο εξωτερικό στενεύουν τα πράγματα: οι γονείς ξε-
σηκώθηκαν, οργανώθηκαν σε συλλόγους και πιέζουν κυ-
βερνήσεις και κοινοβούλια. Στη χώρα μας δεν γίνεται
αυτό. Βέβαια υπάρχει η «Πανελληνιος Ένωσις Γονέων
διά την Προστασία της Οικογενείας και του Άτόμου»,
που μάλιστα ίδρυσε και συμπουλευτικό σταθμό και θρί-
σκετα σε συνεργασία με παρόμοιους συλλόγους του Έ-
ξωτερικού. Άλλα οι Έλληνες γονείς, αντί να δραστη-
ριοποιηθούν, να ενώσουν τις προσπάθειές τους με τις
προσπάθειες άλλων γονέων και έτσι να πάρουν στα χέ-
ρια τους το θέμα, περιμένουν από την «Ένωσι» να τους
φέρη το παιδί τους «εδώ και τώρα». Από το άλλο μέρος
ή προσπάθεια αυτή δεν ενισχύεται από τους κρατικούς
φορείς και οι δυνατότητες είναι περιορισμένες, παρ' όλον
ότι έχει στο ενεργητικό της μερικές σημαντικές επιτυ-
χίες. Οι γονείς - θύματα δεν άντελήφθησαν ότι η οργά-
νωσι: αυτή των γονέων διαθέτει: μόνο εκείνες τις δυνατό-
τητες που οι ίδιοι της προσφέρουν.

Στο εξωτερικό οι δημοσιογράφοι δεν πέφτουν εύκο-
λα θύματα της προπαγάνδας, ούτε δημοσιεύουν χωρίς
έλεγχο και κριτική ανακοινωθέντα του «Γραφείου Δη-
μοσίων Σχέσεων» των διαφόρων γκουρου, όπως το κά-
νουν τις ημέρες αυτές οι έλληνικές εφημερίδες. Διαβά-
ζουμε επί παραδείγματι: μερικές ειδήσεις από τον ξένο
Τύπο:

«Έκείνο που δεν περίμενε κανείς ήταν πως μια αϊ-
ρεσι, στο γαδ της οποίας δρέθηκαν όπλα, θα έκανε τώρα
προπαγάνδα με το όνομα ενός ανθρώπου (του Γκάντι),
του οποίου το πολιτικό πιστεύω ήταν ή μη χρησιμοποιή-

σι διάσ. Χρησιμοποιεί τη διαφημιστική δραστηριότητα
ένος φίλιμ που πήρε πολλά βραβεία "Όσκαρ... τέτοιες
αίρέσεις χαρακτηρίζονται: ως καταστροφικές λατρείες,
επειδή μπορούν να καταστρέψουν προσωπικούς και οικο-
γενειακούς δεσμούς και τελικά την ίδια την προσωπικό-
τητα».

«Στην Καλλιφόρνια το τοπικό παράρτημα των Χάρε
Κρίσνα καταδικάστηκε να καταβάλη σε μια μητέρα και
στην κόρη της 32 εκατομμύρια δολάρια ως αποζημίωσι».

Βλέπετε το δικαστήριο αυτό δεν άστειεύεται: άνα-
γνωρίζει: τρομερό κίνδυνο και γι' αυτό επιβάλλει: αυτό
το μυθικό ποσό αποζημίωσης.

Θα τα βρή ή οργάνωσι: αυτή τα χρήματα; "Αν κρί-

δόλφια βά ιώνια-ριτάμ πινοσθου μωμ
αντεράναμ μορια-χατίμ κοροου βά
γιατά τατά βά βιντανύτου λαμπάτο
ματ-πράνα-νάζας του σα εβα νιπρά

όν γνωρίζω κανέναν άλλο σέ θεό μου εκτός από τον Κρίσνα. Αδός θά παραμεί-
νει κύριός μου, ακόμα κι αν με μεταχειρισθεί σκληρά σφίγγοντάς με στην άκα-
μά του ή μου συντρίψει την καρδιά με την άπουσία του. Είναι έλεόςθεος να κά-
νει ό,τι θέσσει και να ενεργήσει όπως θέλει, αλλά για μένα είναι πάντα και χα-
ρά. Κανένα περιορισμό ό κύριος που λατρεύω.

ΝΑΜΑ-ΣΑΚΙΓΡΑΝΑ

(χαρι) χαραιο ναμ κρινα γιανταβγια ναμ

γιανταβγια μινταβγια κεσβαγια ναμ

γκοπαλα γκοβιντα ραμ ορι-μινουσουταν

γκρι-ντάρι γκοπ-ντά ναντανα-μοχα

ορι-τστανια νιτιαναντα ορι-ανβελτα οτά

χαρι γκουρου βατγβα μπάκβατα γκίτα

ορι-ρούπα ορι-σανάτανα πάτα-ραγκουνα

ορι-τέβα γκοπαλα-μαπα νιζα-ραγκουνα

ει' τδα' γκοσα' κορι τσαραγα-βανταν

γιαχά χαίτε βιγκνανάς αμπίζα-κούραγ

ει' τδα' γκοσα' γιάρ μουτ τάρου νιάς

τάν σαμπαρα παντα-ρενου μορα παντισα-γκρα

τάντερα τσαραγα σεβι μάκτα-σανε βας

τσαναμε τσαναμε χα' ει' αμπίλας

ει' τδα' γκοσα' γισαμε μερατζε κοτλά βας

ρβν' -κοισα-νιτια-λίλα κοσιλά πρ. η'

Φιλοσοφική κίνηση είναι οι «Χάρε Κρίσνα» αυτό διακήρυξαν
οι υπεύθυνοι της ξένης οργάνωσης στην Ελλάδα και άρχισαν
διομηχανία μηνύσεων. «Σκοπός είναι η ανώτερα πνευματική
καλλιέργεια και συνεργασία μεταξύ των μελών οιασδήποτε
θρησκείας», λένε στο καταστατικό τους αποκηρύσσοντας τις αλη-
θινές τους προθέσεις, όπως παρουσιάζονται στον «θρκο» που
δίνουν (μύησι) τα θύματα: «Δέν γνωρίζω κανέναν άλλο θεό
μου εκτός από τον Κρίσνα. Αδός θά παραμείνει: Κύριός μου,
ακόμα κι αν με μεταχειρισθεί σκληρά...». Έννοείται: πως ό
«Κρίσνα» είναι άόρατος: αυτός που «μεταδίδει τις εντολές»
είναι ό άμείσως ανώτερος στην Ιεραρχία, που με τη σειρά του
υπακούει τυφλά στον επίγειο αντιπρόσωπο του «Κρίσνα».

νομε από μια άλλη δίκη, και βέβαια θα τα βρή. Γιατί
μόνο ένα κοινόδιο στη Γερμανία, σε λίγους μήνες, συγ-
κέντρωσε εκατομμύρια μάρακ' «για τα πτωχά παιδιά

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εις την σελίδα 143)

ΚΙΤΣΟΥ Α. ΜΑΚΡΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΛΛΟΓΑΓΜΑΤΑ

ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Είναι ιστορική απαίτηση, όχι μόνο για τον Έλληνα και την Όρθοδοξία, αλλά και για ολόκληρη τη χριστιανότητα, να καταμετρηθούν κάποτε, να καταγραφούν και να διασωθούν από τη θάλασσα του αφανισμού οι καλλιτεχνικοί θησαυροί της Έκκλησίας.

Κι είναι καιρός πια αυτή η κληρονομιά της ελλάδας του λαού, της υπαμονής, της ελπίδας και της αγάπης του, να γίνει μια μέρα πνευματική πυξίδα, κτήμα και πρότυπο ζωής και ειρήνης, για όλο τον κόσμο.

Καθημερινά πραγματοποιείται μια βίαιη ή και... διακριτική λεηλασία των υπαρχόντων μας, της ιστορίας μας, της αγάπης μας κι αυτής ακόμα της ψυχής μας! Και πρέπει να κινητοποιήσουμε όλες μας τις δυνάμεις, για να αντιδράσουμε ένεργά, ενάντια σ' όλη αυτή την «κερδοσκοπική δουλειά των ιεροσύλων».

Πράγμα που κάνει τα τελευταία χρόνια ή 'Αποστολική Διακονία με την έκδοση καλαίσθητων βιβλίων. Περιλαμβάνουν φωτογραφικά και ιστορικά τους θησαυρούς της θρησκευτικής και καλλιτεχνικής μας κληρονομιάς.

Σημειώνει στο μικρό πρόλογό του ο Γενικός Διευθυντής της 'Αποστολικής Διακονίας 'Επίσκοπος 'Ανδρούσης 'Αναστάσιος:

«Τα ιερά κειμήλια της Έκκλησίας μας δεν αποτελούν μόνο μεγάλους καλλιτεχνικούς θησαυρούς· είναι κυρίως ένα κομμάτι από την ψυχή του λαού μας. Συνδέονται με άγιες στιγμές υπερβάσεως της μικρότητας και αθλιότητας της ανθρώπινης ζωής· με ώρες και πράξεις ανατάσεως προς τον 'Αγιο, την ένυπόστατη 'Αγάπη. Τα

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ Τέχνη πρὶν καὶ μετὰ τὸ Βυζάντιο

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

δημιούργησε ἡ βαθιὰ πίστη τοῦ λαοῦ μας, τὰ ἀμίλησε σὲ καιροὺς πνευματικῆς ἐξάρσεως ἢ εὐλάβειά του».

Κι εἶναι αὐτὰ, ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀργυρά, εἶδη σπάνιας νεοελληνικῆς λαϊκῆς τεχνουργίας, ποὺ κατέσχον χρησιμοποιοῦνται: ὡς ἱερὰ σκεύη στὸν ὀρθόδοξο ναό. Βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, ποὺ πάνω τους καταγράφεται ὅλη ἡ πίστη, τὸ μεράκι καὶ τὸ πάθος τῆς ἁμορφιάς καὶ τῆς υπαμονῆς.

Καλύμματα Ἐθαγγελίων, 'Αρτοφόρια, Σταυροί, 'Εξαπτέρυγα, Λεκάνες 'Αγιασμοῦ, Δισκάρια καὶ Λαβίδες, Παναγάρια, Θυματήρια, Κατζία, Κιβώτια θυμιάματος, Λάρακες καὶ Θυματήρια, Δίσκοι, Καλύμματα Εἰκόνων, Ραντιστήρια, 'Αγία Ποτήρια, Καντήλια, Στέφανα γάμου καὶ Μυροδόχες, Πατερίτσες, Μανουάλια, Δικηροτρίκηρα, Πόρπες, 'Εγκόλπια, Πολυέλαιοι καὶ Μίτρες, εἶναι μερικὰ μόνο ἀπὸ τὸν ἀμύθητο αὐτὸ πλοῦτο λεπτῆς καὶ καταξιωμένης δουλειᾶς καὶ τέχνης. Ὅλα μαζί καὶ τὸ καθένα χωριστὰ ἀποκαλύπτουν μὲ τὴν ἀστραφτερὴ λάμψη τους τὴ σοφία, τὴν εὐαισθησία καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ τεχνίτη, ποὺ ἀθόρυβα, ἀλλὰ σταθερὰ καὶ βεβαιωμένα μὲ ἱστορικὴ συνείδηση, συντηρεῖ καὶ συνεχίζει: μιὰ δημιουργία πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ, μοναδικὴ στὸν κόσμο. Εἶναι ἡ βαθιὰ λειτουργικὴ τέχνη τῆς Ὀρθοδοξίας, ποὺ οἱ ρίζες της φτάνουν ἔως τὰ ἔσχατα ὄρια τῆς ἱστορικῆς μας ταυτότητας καὶ ἐθνικῆς μας συνείδησης.

Γράφει ἡ ἱστορικὸς τῆς Τέχνης Γ. Οἰκονομάκη - Παδοπούλου:

«Τὰ ἐκκλησιαστικά ἀργυρά, τὸ σύνολο τῶν ἀσημέ-
γιων ἔργων ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὴν ὀρθόδοξη λα-
τρεία, ἀποτελοῦν ἀντικείμενο ἐνὸς κλάδου τῆς ἱστορίας
τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, τῆς ἀργυροχοίας. Ἡ ἐκκλησια-
στικὴ ἀργυροχοία μελετᾶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ποὺ κα-
τασκευάστηκαν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνα ὡς τις
ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνα». Καί εἶναι μιὰ μελέτη καὶ συμ-
βολὴ ποὺ ἀξίζει: τὸ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ὄχι μόνο τῶν
εἰδικῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ βρίσκονται στὸν ἐκκλη-
σιαστικὸ χῶρο, ἀλλὰ καθενὸς ἀνθρώπου ποὺ μπορεῖ νὰ
συγκινηθεῖ ἀπὸ ἐπιτεύγματα ὑψηλῆς, καλλιτεχνικῆς καὶ
πνευματικῆς, στάθμης.

* * *

Αὐτὴ ἡ προσφορά ἴσως εἶναι ἄξια καὶ πανάξια καὶ
στὰ ἐκκλησιαστικὰ ξυλόγλυπτα, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ὕλη
τοῦ δευτέρου τόμου.

Πλούτος μορφῶν καὶ προτύπων εἶναι τὸ χαρακτηρι-
στικὸ καὶ αὐτῆς τῆς δουλειᾶς, ποὺ συγκέντρωσε σ' ἓνα θαυ-
μάσιο διβλίο ὁ Κίτσος Α. Μακρῆς. Στὴν Εἰσαγωγή του,
σημειώνει:

«Οἱ ρίζες τῆς ξυλογλυπτικῆς στὸν τόπο μας θυθί-
ζονται βαθιὰ μέσα στὴν ἱστορία καὶ φτάνουν ὡς τὴν
ἀρχαία μυθολογία... Στὴ βυζαντινὴ ἐποχὴ ἡ ξυλογλυ-
πτικὴ γνωρίζει μεγάλη ἀνθιση, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν
φιλολογικὲς πηγές... Τὴν αὐγὴ τῆς νεοελληνικῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς ξυλογλυπτικῆς μπορούμε νὰ τὴν προσδιορί-
σουμε στὸν 16ο αἰῶνα...».

Κι ἐδῶ οἱ ἀποτυπώσεις τῶν σπάνιων αὐτῶν ἔργων
σὲ μορφές, σχήματα, χρώματα, λεπτομέρειες εἶναι κάτι
τὸ ἀριστουργηματικό. Βλέπει καὶ θαυμάζει κανεὶς ὅλη
τὴν ποικιλία τῆς ἔκφρασης καὶ τῆς παραλλαγῆς. Δια-
πιστώνει: τὴ συγκίνηση, τὴν τεχνικὴ καὶ τὴ μεγάλη σύλ-
ληψη τοῦ ἀγνωστοῦ πιστοῦ τεχνίτη καὶ μάστορα.

Τέμπλα, Βημόθυρα, Δεσποτικοὶ Θρόνοι, Ἀμῶνες,
Προσκυνητήρια, Μανουάλια ξυλόγλυπτα, Παγκάρια, Θυ-
ρόφυλλα, Κουδούκλια Ἐπιταφίων, Κιθῶρια Ἀγίας Τρά-
πεζας, Στασίδια, Ἀρτοφόρια, Εἰκόνες ἀνάγλυφες, Πλαί-
σια διάφορα, Ποδιὲς Τέμπλων, Ἀνθοδοχεῖα, ὅλα δου-
λεμένα μὲ σχολαστικὴ, ἐπιμελημένη μαστοριά. Μὲ συμ-
μετρία, αἴσθημα καὶ παραδοσιακὴ εὐθύνη.

Τὰ δύο πρῶτα αὐτὰ διβλία τῆς Ἀποστολικῆς Διακο-
νίας, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ
Ἐπιστημῶν (φωτογράφηση καὶ καταλογογράφηση), δὲν
εἶναι μόνο μιὰ καλὴ συγκυρία καὶ ἱστορικὴ προσπάθεια.
Εἶναι καὶ μιὰ προοπτικὴ ποὺ ἐντάσσεται στοὺς ἀσφαλῆς
στόχους γιὰ τὴ γνωριμία καὶ «τὴν προστασία τῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν κειμηλίων».

Εἶναι μιὰ ἀφετηρία γιὰ ἓνα γνήσιο καταποτισμό, μὴ
καὶ μύηση σ' ὅλον αὐτὸ τὸν πλοῦτο τῆς πνευματικῆς μας
ἔξαρσης, σὲ καιροὺς καὶ χρόνους ποὺ τὰ μάτια καὶ οἱ
ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων ἔδλεπαν καὶ στόχευαν πρὸς ψηλὰ
ἀπὸ τις χοϊκὲς μόνο μέριμνες. Γι' αὐτὸ εἶναι καιρὸς καὶ
ἐπίκαιρα τὰ λίγα λόγια μὲ τὰ ὁποῖα κλείνει τὸν ἐπίλο-
γο τῆς μελέτης τοῦ ὁ κ. Κίτσος Α. Μακρῆς, γιὰ τὴ νεο-
ελληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ γλυπτικὴ:

«Ἐνα μικρὸ καὶ συνοπτικὸ διβλίο ἐπιτελεῖ τὸ σκο-
πὸ του ὄχι μόνο μὲ ὅσα παρουσιάζει, ἀλλὰ καὶ μὲ ὅσα
ἀφήνει νὰ γίνε: κατανοητὸ ὅτι: παρέλειψε. Ἔτσι γίνε-
ται κίνητρο νέων ἐρευνῶν. Ἄν ὁ ἀναγνώστης, ποὺ εἶχε
τὴν ὑπομονὴ νὰ φτάσει ὡς τις τελικὲς αὐτὲς γραμμές,
συνειδητοποίησε τὴν ἔκταση, τὴ σημασία καὶ τὴν ὁμορφιὰ
τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ξυλογλυπτικῆς, ἂν ἔγινε
πρὸς εὐαίσθητος δέκτης τῶν μηνυμάτων της, ἂν παρακι-
νήθηκε σὲ μιὰ πρὸ στοργικῆ συμπεριφορὰ ἀπέναντί της,
τότε τὸ διβλίο αὐτὸ κάτι ἀφῆσε».

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι: ἀφήνει: πολλά!

“ ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΔΕΜΕΝΑ, ”

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 141)

τῶν Ἰνδιῶν», ἔλεγαν στοὺς περαστικούς οἱ Κρίσνα. Μέ-
ρος ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ κατασχέθηκαν, δόθηκαν στὸν
τοπικὸ σύλλογο γονέων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ὀλο-
κληρωτικῶν αἰρέσεων.

Καὶ κάποια ἄλλη ὀργάνωση: στὴν Ἀγγλία ἄρχισε δι-
καστικούς ἀγῶνες ἐναντίον μεγάλης κυκλοφορίας ἐφη-
μερίδας, χωρὶς ὅμως νὰ κερδίσει τελικά. Τὸ μόνο ποὺ πέ-
τυχε εἶναι νὰ ταλαιπωρήσει τοὺς δημοσιογράφους. Μιὰ
λεπτομέρεια: ἡ δίκη στοίχισε 3,5 ἑκατομμύρια ἑλβετικὰ
φράγκα!

Οἱ ὀργανώσεις αὐτὲς ἔχουν χρήματα. Στὴ χώρα μας
μάλιστα ἔχουν καὶ δύναμη, ἀφοῦ «κρατοῦν τὰ χέρια δε-
μένα», τὰ χέρια ἐκεῖνα ποὺ ἔπρεπε νὰ δράσουν» νὰ δώ-
σουν ὁδηγίες καὶ αὐστηρὲς ἐντολές στὶς ὑπηρεσίες ἐλέγ-
χου διαδητηρίων καὶ στὶς Ἀρχές ποὺ δίνουν ἄδεια πα-

ραμονῆς καὶ ἐργασίας στοὺς «ἱεραποστόλους».

Οἱ ἐφημερίδες λοιπὸν καλὸ εἶναι νὰ μὴ δείχνουν ὀψι-
μο ἐνδιαφέρον. Σὲ ὅσες «κόπτονται» γιὰ τὴ δύστυχη μη-
τέρα, ὑπενημιζοῦμε μερικὸς τίτλους τῆς τότε ἐποχῆς:
«Τὸ πλοῖο τῆς ἀγάπης»· «150 ἱεραπόστολοι: ἀπ' ὅλο τὸν
κόσμο στὴν Ἀθήνα»· Ἱεραπόστολοι: ἐν πλῶ»· «Ὁ Λόγος
τοῦ Κυρίου μὲ συνοδεία Κιθάρης» κ.ο.κ.

Ἡ νέα κατάστασι ποὺ δημιουργεῖται: στὴ χώρα μας
(ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ μεταφορὰ στὴν Ἑλλάδα τῶν
παγκοσμίων κέντρων μερικῶν ἀπὸ αὐτὲς τὶς ὀργανώ-
σεις) θὰ ἀναγκάσουν τοὺς ὑπευθύνους νὰ πάρουν στὰ σό-
δαρὰ τὸ ζήτημα. Θὰ ἀναγκάση ἀκόμη καὶ ὅλους μας νὰ
δώσουμε στὰ θέματα αὐτὰ τὴν προτεραιότητα ποὺ τοὺς
ἀνήκει: καὶ νὰ ὀργανώσουμε τὴν ποιμαντικὴ μας ἐργασία
προσφέροντάς της τὴν ἀπαραίτητη ὑποδομὴ ὄχι: μόνο τὴν
ὀργανωτικὴ, ἀλλὰ καὶ τὴ θεολογικὴ, ἀκόμη καὶ τὴν
κοινωνικὴ καὶ νομικὴ.

ΕΝΙΑΙΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟ
ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Στο σχέδιο νόμου «για την αναδιάρθρωση του μισθολογίου του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις», προβλέπεται ότι στις ευθιμίσεις του υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι υπάλληλοι του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ, καθώς και οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί της δημοτικής, μέσης γενικής, μέσης επαγγελματικής τεχνικής και εκπαιδευτικής εκπαίδευσης (άρθρο 1).

Στο άρθρο 27 (Έπείκταση διατάξεων) αναφέρεται ότι «2. Με κοινές αποφάσεις των υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμοδίου, οι διατάξεις του νόμου αυτού, μπορεί να επεκτείνονται εν όλω ή εν μέρει, και (...) σε διαβαθμισμένους κληρικούς».

Όπως σημειώθηκε στη στήλη αυτή σε προηγούμενο τεύχος, η διοίκηση του ΙΣΚΕ καταβάλλει προσπάθειες για την αυτοδίκαια ένταξη του εφημεριακού Κλήρου στο ενιαίο μισθολόγιο.

Η ΔΙΠΛΟΘΕΣΙΑ
ΙΕΡΕΩΝ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Οι εφημέριοι - εκπαιδευτικοί δεν υπάγονται στον απαγορευτικό κανόνα της παρ. 1 του άρθρου 1 του Νόμου 1256/82, γιατί ένας τέτοιος περιορισμός είναι αντίθετος με το άρθρο 13 του Συντάγματος το οποίο κατοχυρώνει την ελευθερία της θρησκευτικής συνειδήσεως και της θρησκευτικής λατρείας και επομένως, ως προς τους θρησκευτικούς αυτούς λειτουργούς δεν υφίσταται κώλυμα διορισμού σε δημόσια θέση.

Τα ανωτέρω έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αρ. 4045/1983 απόφασή του, εκδικάζοντας σχετική αίτηση ακυρώσεως. Τα αυτά ακολουθεί και το Ελεγκτικό Συνέδριο, όπως προκύπτει από τα Πρακτικά της 7ης συνεδριάσεως της 15.2.84, το οποίο όμως, ενόψει της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν. 1400/83, που είχε στο μεταξύ ακολουθήσει, δέχθηκε περαιτέρω ότι επειδή οι ανωτέρω μισθοδοτούνται και συνταξιοδοτούνται

από το Κράτος, μπορούν να κατέχουν και άλλη θέση με περιορισμό των αποδοχών τους στο όριο απολαβών της παρ. 1 του άρθρου 24 του Νόμου 1400/83.

Οι εν λόγω απόψεις περιλαμβάνονται στην υπό στοιχεία ΔΙΚΗΠ/Φ 322/217/17.4.84 εγκύκλιο του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως, στην οποία περιέχεται και απάντηση στο ερώτημα αν οι αποδοχές που περικόπταν στους Ιερείς - εκπαιδευτικούς λόγω διπλοθεσίας, πρέπει να τους επιστραφούν. Η απάντηση είναι καταφατική, με την προσθήκη ότι και ό εκτός υπηρεσίας διανυθείς χρόνος αναγνωρίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΟΗΚΕ Η
ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΝΤΙΚΛΗΡΙΚΗΣ
ΤΑΙΝΙΑΣ

Το Γραφείο Τύπου της Ιεράς Συνόδου με ανακοίνωσή του κατήγγειλε την επαναπροβολή αντικληρικής κινηματογραφικής ταινίας. Το κείμενο της ανακοίνωσης έχει ως εξής:

«Τα Γραφεία της Ιεράς Συνόδου δέχθηκαν σωρεία τηλεφωνημάτων διαμαρτυρίας για την επαναπροβολή σε κεντρικό αθηναϊκό κινηματογράφο της γνωστής αντικληρικής ταινίας «Παπαδίστικη Κομπανία», που προσβάλλει θάνασα το ορθόδοξο αίσθημα του Έλληνικού λαού. Στην ταινία αυτή διασύρεται το ιερό σχήμα του Ορθοδόξου κλήρου και διακωμωδούνται τα σύμβολα της Εκκλησίας μας. Το Γραφείο Τύπου της Ιεράς Συνόδου καταγγέλλει το γεγονός στον εύσεβη λαό μας, στα άρμόδια όργανα της Πολιτείας και το θέτει υπ' όψη της Εισαγγελίας Αθηνών με την παράκληση να επιληφθεί, όπως επιβάλλουν οι νόμοι, του θέματος».

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΟΛΗ
ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Με σκοπό να επιστήσει την προσχή των κληρικών και να συστήσει σύνθετο στο θέμα της περιβολής και της ιεροπρεπούς εμφάνισώς τους, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Κρήτης εξαιέλυ-

σε σχετική εγκύκλιο στον Ιερό Κλήρο της Μεγαλονήσου, εξέφρασε ότι «τελευταίως παρουσιάζονται τάσεις αδικαιολόγητοι, ακαταστασία και απρέπεια, πράγματα τα οποία εκθέτουν την Ιερωσύνη και σκανδαλίζουν το πλήρωμα της Εκκλησίας».

Είς την εγκύκλιον, το περιεχόμενο της οποίας αφορά σ' όλο τον έλλαδικό Κλήρο, επισμαίνεται μεταξύ άλλων ότι «κληρικός εύσεβής, φέρων με υπέρτερην και κοσμιότητα την καθιερωμένη περιβολήν, αποτελεί την ώραιότεραν προσβολήν και όμολογίαν πίστεως ένώπιον άδιαφόρων και άσεβών, αλλά και έμβλημα τιμής και εύλογίας δια τόν πιστόν λαόν μας». Τονίζεται πώς «ό,τι και άν συμβή εις τό μέλλον με τό ράσον, επισμαίνομεν ότι σήμεραν άποτελεί τό επίσημον ένδυμα τών Κληρικών. Δέν έχομεν τό δικαίωμα να τό περιφρονησομεν με τās γνωστάς προφάσεις... Έάν αι κοινωνικά συνθήκαι και άνάγκαι όδηγήσουν εις άπλοποίησιν και εκσυγχρονισμόν της ιερατικής περιβολής, τούτο άνάγεται εις την έξουσίαν της εκκλησιαστικής Ιεραρχίας... Όθεν... συνοδικώς αποφαινόμεθα και παραγγέλλομεν, όπως τού λοιπού μηδείς έξ ύμών περιφέρηται άνευ ράσου και καλυμαχίου, και μάλιστα καννίζων καθ' όδόν ή συμφυρόμενος εις τόπους και εκδηλώσεις κοσμικάς και γενικώς επιδεικνύων άνάρμοστον προς την Ιερωσύνην συμπεριφοράν...».

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ
ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

— Κοσκολέτος Παν., Ιερέυς, Β)4, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 34.991, εφάπαξ 548.686.

— Παγκάλου Καλλ., πρεσβυτέρα, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 13.836, εφάπαξ 507.252.

— Πατερόπουλος Χαρ., Ιερέυς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 27.671, εφάπαξ 486.606.

— Σαντοριναίος Στ., Ιερέυς, Β)4, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 34.991, εφάπαξ 573.940.

(Στις παραπάνω συντάξεις δόθηκε από 1.1.84 αύξηση 100/ο).